PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 288 (1378) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST, sreda 7. decembra 1949

Cena 15 lir

LEGGETE domani in III e IV pagina la 10.a puntata della **„Storia del movimento sindacale di Trieste“** del comp. B. Petronio

Odgovor beograjske „Borbe“ na II. resolucijo Informacijskega urada

Budimpeštanske resolucije slonijo na lažnivih predpostavkah in ne bodo mogle zaustaviti procesa nezadovoljstva delavskih množic

Kakor se je zgodilo po objavi prve resolucije IU, na katero so narodi FLRJ odgovorili s krepitvijo enotnosti Partije in s hitrejšo gradnjo socializma, tako bodo znali tudi sedaj pravilno postopati spričo nove gonje proti KPJ in FLRJ ter zavzeti do nje načelno stališče

BEOGRAD, 6. — Današnja «Borba» piše o zadnjem zasedanju Informbiroja na Madžarskem in o njegovih resolucijah, ki so bile objavljene 29. novembra. Glede resolucije, ki govori o položaju v Jugoslaviji, poudarja «Borba», da je ta resolucija še bolj monstruozna od prve in da je po svoji vsebini bolj podobna razsodbi katega sodišča kakor marksističnemu dokumentu.

Revolucionarna gibanja v svetu, piše «Borba», so prejela od Kominforma še eno zastrupljeno pilulo z internacionistično nalogo, da jo požrejo brez diskusije ali brez «oportunistične», neodločnosti, dočim so nekaterih vojne psihoze na obeh straneh dobili zelo dragocen material za svoje delo, ki je kvarno za mir in demokracijo. Poudarjajoč nato, da je bilo zasedanje Kominforma sklicano ravno v trenutku, ko zaseda glavna skupščina OZN, in da dan tega zasedanja Informbiroja ni bil izbran slučajno, piše «Borba»: Prvikrat v zgodovini sovjetske diplomacije so njeni predstavniki znašli na mednarodni konferenci v zelo trdnem položaju. Nov kurz sovjetske zunanje politike, ki se izraža še posebno v napadalnem pritisku proti socialistični Jugoslaviji, je v odkritem nasprotju z njenimi besedami. Resnico o tem potrjuje med drugim tudi dejstvo, da so diplomatje sovjetske vlade smatrali potrebno uporabljati pred glavno skupščino, oziroma pred dobršnim delom svetovne javnosti neumne in diskreditirane «argumente» z Rajkovega procesa v poizkusu, da bi opravičili v istem času, ko se z besedami borijo za utrditev miru in mednarodnega sodelovanja, prav malo miroljubni pritisk svoje vlade na neko malo državo. V nasprotju z njihovimi intervencijami za utrditev miru in mednarodnega sodelovanja na prejšnjih konferencah se je to pot delovanja sovjetske diplomacije naglo razvijalo na defenzivni liniji. Besede sovjetskih predstavnikov, ki so zgubile svojo verodostojnost, njihovo malo načelno stališče v številnih vprašanjih, njihova izrecna odklonitev, da bi se lotili vsakršne diskusije o odnosih z Jugoslavijo na podlagi konkretnih dejstev, njihovi nervozni in malo diplomatični izpadi proti jugoslovanski delegaciji — vse to je z dokajšnjo jasnostjo dokazalo, da je novi kurz sovjetske zunanje politike imel to, kar bi moralo biti pravo bistvo borbe Sovjetske zveze za mir.

Pri analiziranju vzrokov, ki so dovedli do druge resolucije Informbiroja, ugotavlja «Borba», da proces proti Rajku ni kljub vsem potvorbam dosegel zadovoljivih rezultatov niti v vrstah kominformističnih partij samih. Nastala je tako potreba ponovno pomagati sovjetski diplomaciji s kako veliko propagandistično bombo, ki naj bi jo odvrgla kaka avtoriteta, ki je nad pravosodjem Matiasa Rakosyja, da bi se lahko na kak način povezala mirljubne besede z grožnjami proti neodvisnosti in proti življenjskim interesom ljudstva neke socialistične države. Razen tega je bilo potrebno pobijati nevernost in nezaupanje v vrstah kominformističnih partij in opravičiti nova izzivanja in nove navale pritiska, ki se pripravljajo proti Jugoslaviji.

Primerjajoč drugo resolucijo Informbiroja s prvo piše «Borba», da je prva resolucija imela vsaj kako «teoretično» in «načelno» pretenzijo. V drugi resoluciji pa ni niti o takih pretenzijah sledu. Na podlagi najnovejše razlage Kominforma ni v Jugoslaviji več. «junakov», ki bi lahko služili za zgled, pač pa ne obstaja drugo nego fašizem in o fašizmu se ne diskutira in tudi ni potrebno analizirati ga. Dovolj je ugotoviti njegov obstoj in izreči nad njim prokletstvo. V prvi resoluciji je začel Informbiro svojo kričečo obrekovalno kariero s svarilom, da je Jugoslavija v nevarnosti, da «degenerira v navadno buržujsko republiko». Najnovejši budimpeštanski spis odkriva, da se je v Jugoslaviji «zaključila dejanska likvidacija režima ljudske demokracije». Prva resolucija je vsebovala kritike samo proti nekaterim članom KPJ, dočim nam druga resolucija pripoveduje, da «se je v Jugoslaviji utrdil režim policijske države protisovjetskega in fašitsičnega tipa», da «so socialni temelj tega režima kulaki na vasi in kapitalistični elementi v mestih» in da «je oblast v Jugoslaviji praktično v rokah reakcionarnih in protiljudskih elementov».

Navajajoč še novo vrsto primerjanja med prvo in drugo resolucijo Kominforma poudarja «Borba» predvsem, da je prva resolucija rotila člane KPJ, naj se uprejo proti svojemu Centralnemu komiteju, in izrazila zaupanje, da bo KPJ lahko izpolnila to «častno nalogo». Druga resolucija pa poudarja, da je «KPJ, ki je padla v roke sovražnikov ljudstva, morilcev in vohunov, zgubila pravico nazivati se komunistična partija, ker dejansko ni drugega nego organizem za izpolnitev vohunskih nalog «klike Tito-Rankovič-Djilas» itd.»

Informacijski urad, piše «Borba», ki je s tem v poldrugem letu od zaupanja, da se bo po njegovi želji KPJ uprla, prišla na položaj, da izreka prokletstvo nad neko komunistično partijo v njeni celoti, da naziva za vohune in podobno sto tisoče jugoslovanskih komunistov.

Kakšen drugi pomen lahko ima ta klevetniški napad Informbiroja proti KPJ v njeni celoti nego priznanje avtorjev resolucije, da so zgubili vsako upanje, da bodo jugoslovanski komunisti sledili njihovim protirevolucionarnim pozivom, in da so se zavedli, da jim vsa KPJ nudi enoten in nezrušljiv odpor.

Propad vseh kominformističnih upanj na upor v Jugoslaviji, nadaljuje «Borba», dokazuje tudi dejstvo, da budimpeštanska resolucija govori, v nasprotju z zadnjimi kričečimi novicami kominformistične propagande o zatrjevani «osvobodilni borbi» proti ljudski oblasti, o «partizanskih oddelkih» itd. — o ilegalnem delu kot edini možnosti hujskanja na kominformistični liniji.

Vprašujoč se, kaj je prisililo Kominform, da je demobiliziral svoje namišljene «partizanske enote», piše «Borba»: Mogoč je samo en odgovor. Kominformistične laži o namišljenih «partizanskih akcijah» in o «naraščajočem odporu» v Jugoslaviji so bile razkrinkane pred očmi vse svetovne javnosti. Zaradi vidnega neobstoja kakršne-

(Nadaljevanje na 4. strani.)

JUTRI
8. decembra t. l. bo
SEJA
Glavnega odbora
Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje

Seja bo na sedežu tajništva v ulici Ruggero Manna 29.

DNEVNI RED:
1. politično - organizacijsko poročilo,
2. OF in občinska vprašanja,
3. naši kulturni problemi,
4. sklepi,
5. razno.

Pričetek ob 8.30 zjutraj

Jugoslovanski rudarji solidarni z japonskimi rudarji

BEOGRAD, 6. — Jugoslovanska zveza rudarjev je poslala pozdravno brzojavko japonski zvezi rudarjev, v kateri izraža solidarnost z borbo japonskih rudarjev.

Zahtevamo prejšnje stanje
glede števila razredov in paralelk na naših šolah

Samo na delno popravo krivice ne moremo pristati - Vprašanje slovenskega šolstva bo rešeno šele tedaj, ko bo za italijansko in slovensko šolstvo veljala ista mera in ista vaga!

Ko so nedavno združevali na slovenskih šolah paralelke in ukinili tudi nekaj razredov, smo ugotovili, čeprav so se odgovorni krogi izgovarjali s štednjo, da je ta ukrep naperjen na postopno likvidacijo slovenskega šolstva. Tudi slovensko učiteljstvo se je v tistem trenutku zavedalo, da je napadena predvsem šola, in prav zato je bil odgovor slovenskega učiteljstva in profesorskega zbora tako enoten. Da so bile naše ugotovitve točne, nam dokazuje sedaj šolska uprava sama, ko je sprejela odpuščene učitelje (menda vse) zopet v službo. S tem je pa popravila le polovico krivice, odnosno le krivico, ki jo je prizadejala prizadetim učiteljem samim; ni pa še popravila krivice, ki jo je storila slovenskemu šolstvu. Kajti sprejete učitelje ni vrnila na njihovo delo v razrede in s tem razveljavila svoj ukrep o ukinitvi paralelk in razredov, temveč jih je dodelila v pisarne in h kontroli šolske refekcije. Ne bomo razpravljali, v koliko so ti učitelji bolj ali manj potrebni po pisarnah; mislimo pa, da izražamo mnenje vsega našega ljudstva s prizadetimi učitelji vred, da niso potrebni posebni nadzorniki pri razdeljevanju šolskih kosil in da to delo lahko opravijo aktivni učitelji sami. Če so si zaradi nadštevilnosti italijanskega učiteljstva izmislili take «službe», ni rečeno, da bomo pristali na uvedbo enakih «služb» in na škodo slovenske šole tudi med slovenskim učiteljstvom. Tako «enakopravnost» odklanjamo ter nasprotno zahtevamo, da se s tako prakso konča tudi na italijanskih šolah. Nadštevilnim učiteljem na italijanskih šolah naj se da možnost, da jih namestijo na šolah v republiki ali pa naj zapustijo učiteljsko službo in si poiščejo drugačno zaposlitev. Tu bo mogla šolska uprava v resnici prihraniti mnogo več in brez škode za italijansko šolo, kot je hotela prihraniti na račun slovenske šole.

Iz Nabrežine nam poročajo, da se ni izvedla združitev 1. in 2. razreda. Izmed vseh kričečih ukrepov «združevanja» paralelk in razredov je bil nabrežinski primer najbolj kričeč primer diskriminacije in pedagoške nepravilnosti. Združitev pa ni bila izvedena le zato, ker je ena in ista učna moč prevzela ločeno poučevanje enega razreda dopoldne, drugega popoldne, pri čemer pa odpade pri obeh razredih pouk ob četrtkih. Zadeva je bila torej rešena le polovično in še vedno tako, da postavlja slovensko šolo v Nabrežini na nižjo stopnjo kot italijansko šolo istotam. S to rešitvijo nikakor ne moremo biti zadovoljni. Zato naj šolska uprava vrne nabrežinski šoli enega učitelja, da bo vsak razred imel svojega učitelja; če ga bo vzela med nadzorniki šolske refekcije, prav gotovo ne bomo protestirali.

Če smo omenili podrobneje le nabrežinski primer, ne pomeni, da smo se z ostalimi ukinitvami sprijaznili. Kakor je šolska uprava popravila delno krivico, da je sprejela odpuščene učitelje zopet v službo, tako naj izpostavi na šolah prejšnje stanje stevila razredov in paralelk. In to bi bil šele prvi korak h končni pravilni rešitvi vprašanja slovenskega šolstva, ki bo rešeno šele tedaj, ko bo za italijansko in slovensko šolstvo veljala ista mera in ista vaga.

Izzivalni proces v Sofiji

Danes se začne proces proti Trajču Kostovu, ki ima namen prestrašiti bolgarske komuniste in jih odvrniti od sodelovanja z jugoslovanskim ljudstvom Fašistične metode bolgarskih informbirojevcev, ki oživljajo Borisovo carstvo

SOFIJA, 6. — Bolgarska telegrafska agencija javlja, da se bo razprava proti Trajču Kostovu in drugim 10 obtožencem začela jutri zjutraj v Sofiji. V zvezi s tem procesom objavljamo na zadnji strani obširen članek «Borbe», ki podrobno osvetljuje pravi namen tega izzivalnega procesa.

«Borba» objavlja tudi drugi članek, ki piše, da sprejemajo mnoge jugoslovanske ustanove v krajih, ki so bili med vojno pod bolgarsko okupacijo, še danes iz Bolgarije razna uradna pisma in odloke. V teh zahtevajo organi bolgarskih oblasti, razne organizacije, ministrstva, podjetja itd. od predstavnikov oblasti in podjetij pa tudi poedincev v pirotskem, bosilgrajskem in caribrodskem okraju najraznovrstnejše podatke in to na način, ki se prav nič ne razlikuje od metod, ki so jih uporabljali bolgarski fašisti za časa okupacije teh krajev. Tako prihajajo še danes iz Bolgarije vsemogoče uradne predstavke in naredbe, in kar je najbolj absurdno, celo na naslov že davno pregnanih okupacijskih oblasti.

V nekem razpisu za kraj Caribrod, odreja na primer bolgarsko prosvetno ministrstvo, da se v dobi od 1. do 15. oktobra izvede med učenci vseh šol akcija za prostovoljno pobiranje denarja za slepe. V njem je rečeno, da bi bilo zaželjeno, da bi dal vsak učenec vsaj pet levov v pomoč slepih. Tako si bolgarske oblasti zamišljajo pomoč slepim.

V nekem drugem pismu, ki ga pošilja okrožni ljudski odbor iz Orahova (severna Bolgarija) v Bosiljgrad, se prepoveduje prodaja grozdja tipa «Bulgar» za državljane, ker je to grozdje, kakor se izrecno poudarja, namenjeno samo za izvoz.

Odloki bolgarskih oblasti pa se ne omejujejo samo na kraje, ki so bili med vojno okupirani. Tako je okrožno sodišče v Sofiji poslalo 12. septembra t. l. pod številko 182-49 dopis v Zaječar, v katerem zahteva, da se mu čim prej dostavijo neki podatki.

Ti primeri, ki niso niti tako redki, prav zgovorno dokazujejo, da se je v bolgarskem državnem aparatu še ohranil velikobolgarski duh. To ni niti malo slučajno, saj so po zaslugi nekaterih voditeljev KP Bolgarije še danes na mnogih odgovornih položajih tisti ljudje, ki so paševali še v dobi Borisovega carstva. Ti ljudje so na svojih prejšnjih položajih predvsem za to, ker so Komunistični partiji Bolgarije potrebni prav ljudje takšnega tipa za izvajanje šovinistične in sovražne politike do FLRJ.

Sto tisoč izvodov „Slovenskega poročevalca“

LJUBLJANA, 6. — Te dni je delovni kolektiv «Slovenskega poročevalca» svečano proslavil svojo veliko delovno zmago, ko je list dosegel povprečno dnevno naklado s 100.000 izvodov.

Priredili so slovesno večerjo, ki se je je udeležil ves delovni kolektiv «Slovenskega poročevalca» ter veliko število častnih gostov.

Svečani nagovor pred okrog 500 gosti je imel odgovorni urednik «Slovenskega poročevalca» Cene Kranjc. Podpredsednik prezidija Ljudske skupščine LRS Edvard Kocbek je v imenu IOOF čestital delovnemu kolektivu «Slovenskega poročevalca» k njegovi zmagi.

Izvršilni odbor OF je nagradil številne sodelavce «Slovenskega poročevalca».

Lov na rooseveltovce v ZDA

WASHINGTON, 6. — V Ameriki se zadnji čas vedno bolj stopnjuje obrekovalna gonja proti Rooseveltu in njegovim sodelavcem. V ta okvir spadajo tudi zadnje izjave Georgesa Raceya Jordana, ki je bil med vojno major pri letalstvu. Jordan je izjavil, da je bivši Rooseveltov svetovalec in sodelavec Harry Hopkins, ki je med vojno vodil dobavljanje materiala Sovjetski zvezi v okviru zakona o posojilu in zakupu in ki je sedaj mrtev, izročil Sovjetski zvezi veliko količino tajnih dokumentov, informacije o atomski bombi in material za izdelovanje atomske bombe. Dalje je Jordan izjavil, da je Hopkins poslal Sovjetski zvezi veliko količino urana in težke vode.

Ta gonja se je sedaj raztegnila tudi na bivšega podpredsednika ZDA Henryja Vallacea. Komentator ameriškega radia Fulton Lewis je izjavil, da je Wallace vztrajal na pošiljanju materiala, ki se je nanašal na poizkuse z atomsko energijo. Wallace je s tem v zvezi izjavil, da spadajo te izjave v vrsto stalnih naporov, da bi oblatili ime Roosevelta.

LONDON, 6. — V uradnih krogih odločno zanikajo vesti, da je Bevin sporočil Attleeju, da ima iz zdravstvenih vzrokov namen zapustiti svoje mesto zunanjega ministra ob razpustitvi sedanjega parlamenta.

Kongres razbijaških skupin italijanskih socialistov

RIM, 6 — V Firencah se je te dni začel kongres tako imenovane «socialistične združitve», na katerem sodelujejo razbijaške in disidentske (Saragatove) stranke. Saragat in njegovi pristaši, ki se zavzemajo za sodelovanje z demokrščanskim režimom, ne sodelujejo na kongresu. Jutri zjutraj bodo uradno javili rojstvo nove stranke, ki jo nazivajo «Združena socialistična stranka»

Jutri razsodba na sarajevskem procesu

SARAJEVO, 6. — Danes se je nadaljevala razprava proti belogardistom, sovjetskim državljanom. Na današnji razpravi so bili zaslišani zadnji štirje obtoženci: Vasilij Kostajukov, Vadim Gesler, Peter Sokolov in Georg Oliševski, ki so sodelovali s sovjetsko obveščevalno službo. Vsi ti obtoženci so priznali krivdo, ki jo navaja obtožnica, in so navedli podrobnosti o svojem protijugoslovanskem delovanju. Gesler, Sokolov in Oliševski so potrdili nekatere okoliščine o razdeljevanju propagandističnega materiala, ki so jih že obrazložili prejšnji obtoženci.

Na popoldanski razpravi je govoril javni tožilec. Razdvojil je obtožence v tri skupine. Glede zadnjih 4 obtožencev, ki so bili zaslišani včeraj in ki so najmlajši, je tožilec predlagal milostno sodbo, ker so obžalovali svoja dejanja. Glede obtoženca Križka in Boramovića je tožilec izjavil, da je bila njuna krivda na procesu dokazana. Boramović je najbolj tesno sodeloval z Nemci.

V tretji skupini so prvi 4 obtoženci, ki so se popolnoma zavedali, da so med vojno delali proti narodom Jugoslavije. Tožilec je zahteval, naj jih sodišče kaznuje na podlagi zakona, ki predvideva od 3 do 20 let prisilnega dela.

Za javnim tožilcem so govorili branilci. Ker nismo prejeli besedila govora javnega tožilca, smo morali ta govor omeniti, le v kolikor smo ga dobili od francoske agencije AFP.

Razsodba bo verjetno izrečena v četrtek.

Glasovanje v OZN o kitajskem vprašanju

NEW YORK, 6. — Včeraj je glavna skupščina OZN razpravljala tudi o grškem vprašanju. Sprejeta je bila resolucija Equadorja, ki poziva predsednika glavne skupščine, naj posreduje pri predstavnikih grške vlade, naj med delom posredovalne komisije odgodi izvršitev smrtnih obsodb, ki so jih vojaška sodišča izrekla iz političnih razlogov.

Na isti seji je predsednik skupščine Romulo izjavil, da sta Sovjetska zveza in Velika Britanija odtegnili svoje resolucije pred političnim odborom, Sovjetska resolucija je predlagala, naj skupščina pozove grško vlado, naj ne izvaši smrtne obsodbe nad devetimi grškimi demokrati, britanska resolucija pa ugotavlja, da glavna skupščina ni pristojna zahtevati od grške vlade, naj odgodi izvršitev smrtnih obsodb.

Odbor za zaupnško upravo je včeraj izvolil 8 članov posebnega odbora, ki ima nalogo sprejemati informacije držav o upravljanju njihovih kolonij. Egipt, Indija, Brazilija in Sovjetska zveza so bile izvoljene za tri leta, Mehika in Filipini za dve leti Venezuela in Švedska za eno leto. Pred glasovanjem so Francija, Belgija in Velika Britanija izjavile, da se ne bodo udeležile glasovanja. Te tri države so se namreč uprle ustanovitvi posebnega odbora, češ da ima preobsežna pooblastila.

Posebni odbor je namreč ustanovila skupščina za dobo treh let in šteje 13 članov, med katerimi tudi države članice OZN, ki imajo kolonije, ter enako število držav, ki nimajo kolonij. Kolonialne države vidijo v ustanovitvi tega odbora «vmešavanje v njihovo državno suverenost».

Pred posebnim političnim odborom so nadaljevali razpravljanje o vprašanju Jeruzalema in vsak hip se pričakuje glasovanje o tem vprašanju.

Političnl odbor je sprejel resolucijo Kube, Equadorja in Peruja, ki nalaga mali skupščini, naj preuči kitajsko pritožbo proti ZSSR. Jugoslavija se ni udeležila glasovanja, kakor je bila javila.

Jugoslovani prispeli v Firence

FIRENCE, 6. — Nocoj so prispeli v Firence jugoslovanski nogometaši, ki bodo v nedeljo igrali proti francoski reprezentanci. Italijanski športniki kažejo veliko zanimanje za to odločilno tekmo, ki je veljavna za svetovno prvenstvo. Italijanski tisk posveča posebno pozornost tej tekmi in igralcem obeh moštev. Glasilo komunistične partije Italije, «Unità» je skušalo odvrniti italijanske športnike do udeležbe na tekmi. Odmev kampanje tega kominformističnega lista je bil ta, da so vsi prostori na velikem stadionu v Firencah razprodani. Na stadionu je prostora za 60 tisoč gledalcev.

Vojni hujskači pripravljajo zopetno oborožitev Nemčije

Razburjenje v Franciji in Angliji zaradi Adenauerjevih izjav

BONN, 6. — Francoski in angleški tisk obširno komentira zadnje izjave Adenauerja o možnosti nemške udeležbe v vojski, ki bi jo eventuelno skupno ustanovile države zahodne Evrope. Adenauer je bil tudi dejal, da «danes ne obstoja nemška nevarnost, pač pa sovjetska nevarnost». V Franciji in Angliji se ljudstvo boji nemške oborožitve in zato so te izjave povzročile veliko vznemirjenje. Te izjave povsem zanikujejo trditve francoskega zunanjega ministra Schumana, ki je v parlamentu zatrjeval, da na pariški konferenci ni bilo govora o obnovitvi nemške vojne sile. Predstavnik Adenauerja je naknadno izjavil, da bi bila «Zahodna Nemčija pripravljena sestaviti vojsko, samo če bi zavezniki vztrajali v tem smislu». V tem primeru bi morala biti nemška vojska sestavni del evropskih armad pod enotno komando, v isti vrsti s francosko ali katero koli drugo vojsko.

S tem v zvezi piše londonski «Daily Worker», da gredo zahodne kapitalistične države previdno, toda nenehno po poti zopetne oborožitve nemških reakcionarjev. «Edini način, da se začne zopetna oborožitev Nemčije, je ustanoviti kontingent vojakov, ki bi služil v drugih vojskah Zahodne Evrope v borbi proti komunizmu. Iz teh kontingentov bo sčasoma izšla neodvisna nemška vojska. To je v skladu z vojnimi načrti maršala Montgomeryja, ki je izjavil ameriškim poveljnikom vrhovnega štaba, da je v primeru, da hoče Evropa odbiti invazijo, potrebno zopet oborožiti Nemce za obrambno vojno pod zavezniško komando.

Tako se propaganda nadaljuje in ko bo vlada ZDA smatrala, da se je javnost privadila na to idejo, bodo Nemci povabljeni, naj dobavijo kontingent za evropske sile. Naravno, da bo vabilo Francovi Španiji sledilo kmalu za tem».

BEOGRAD, 6. — Dokončujejo se zadnja dela za zgraditev avtomobilske ceste Beograd-Zagreb. V letu 1948-49 so zgradili skupno 300 km ceste, ki meri v celoti 392 km. Pri delu je bilo zaposlenih nad 200.000 mladincev in članov Jugoslovanske vojske. Zgraditev te ceste se lahko šteje med največje delovne zmage jugoslovanske mladine.

NARAŠČA BREZPOSELNOST V FRANCIJI

Veliki francoski trusti pa imajo vedno večje dobičke - Nasprotstva in konkurenčna borba med maršaliziranimi državami

PARIZ, 6. — Francija pričakuje konec drugega leta Marshallovega načrta, ki bi bil moral dvigniti njeno gospodarstvo, v znamenju stalnega naraščanja brezposelnosti in padanja kupne moči širokih slojev delavstva. Dočim je bila poletj 1947 brezposelnost majhna z nekaj desettisoči brezposelnih, znaša konec leta 1949 število brezposelnih 600 tisoč, kar predstavlja enega najtežjih notranjih vprašanj

Dvig brezposelnosti v dveh letih Marshallovega načrta je v Franciji pripisati deloma likvidaciji številnih letalskih in filmskih industrij, ki so jo izvedli zaradi pritiska voditeljev Marshallovega načrta, zato da onemogočijo konkurenco ameriški industriji. Od januarja 1945 do novembra 1949 je indeks cen narastel od 300 na 1912 (baza 100 leta 1939), dočim se je v istem razdobju indeks mezd dvignil na 1000. Zaradi tega nesorazmerja med mezdami in cenami se je kupna moč delavcev zmanjšala za 51% v primeri s predvojno dobo. Vzporedno z zmanjšanim življenjskim standardom in z zvišanjem brezposelnosti med francoskimi delavci so veliki francoski trusti dosegli nove velike dobičke. Dobički 450 delniških družb, ki so leta 1946 znašali 8.8 milijard frankov, znašajo dve leti potem 34.2 milijard frankov Leta 1947, t. j. v prvem letu Marshallovega načrta, so se dobički teh družb podvojili in se dvignili na 15.6 milijard.

Nasprotstva in nebrzdana konkurenčna borba med maršaliziranimi državami so še narastla po razvrednotenju valut v zahodni Evropi. V poizkusu, da bi onemogočile konkurenco svojim industrijskim proizvodom na mednarodnih trgih, prodajajo države zahodne Evrope svojim konkurentom, članom Marshallovega načrta, razne neodhodno potrebne surovine po mnogo višjih cenah kakor so v veljavi na domačih trgih. Tako zahteva Velika Britanija od skandinavskih držav 95 šilingov za tono premoga, dočim jo potrošniki v Angliji plačujejo po 50-60 šilingov. Zaradi povečanih proizvodnih stroškov, ki so posledica visokih cen surovin, ne morejo skandinavske države konkurirati z britanskim blagom na svetovnem trgu.

Približno ista stvar se dogaja v zahodni Nemčiji. Porurski premog se prodaja potrošnikom po ceni ki je za 25 %, nižja kakor ona pri prodaji francoski industriji in drugim evropskim državam. S tem v zvezi zatrjuje «New York Times», da so cene nemških jeklarskih proizvodov na trgih Južne Amerike že za 15 odst nižje kakor cene proizvodov ostalih držav evropskega kontinenta. List pripominja, da se Francija in ostale evropske države bojijo, da bo težka industrija Nemčije in Velike Britanije popolnoma zavladala na evropskih in izvenevropskih trgih, ker ta industrija dobiva surovine in premog po cenah, ki so za 20 do 30 odst. nižje od cen njihovih evropskih konkurentov.

Toda dočim se Francija in Švedska pritožujeta nad tem, zavzema konkurenca Vel. Britanije in zahodne Nemčije podoben obseg glede surovin, ki jih imajo na razpolago. Francija izvaža železne rude po cenah, ki so okoli 250 odst. višje od onih, ki jih plačujejo potrošniki v državi. Tudi švedsko jeklo se prodaja po višjih cenah na izvoznih trgih in isto se dogaja tudi s švedskim lesom.

Skozi sito in rešeto

Še o Cammaratovem odkritju Amerike

Ves italijanski sovinistični fašistični tisk naravnost buči od radosti in veselja ob nenadnem odkritju suverenosti Italije nad Trstom, suverenosti, ki ani nikoli ugasnila». Mastni naslovi v demokristjanskem tisku na to se glasijo takole: «MAI ESTINTA LA SOVRANITA' DELL'ITALIA SU TRIESTE — Il discorso del Magnifico Rettore ha dato solidissime basi giuridiche alle aspirazioni delle popolazioni giuliane». Članek je podpisal — nihče drugi kot — Manlio Udina, ki je tako slaven jurist, da so njegov članek od glave do pete naštikali z mastnimi črkami. In to ni šala! Takole filozofira slavni Manlio Udina, ko govori o rektorjevi najnovejši ugnjabi:

«Teza je lahko zmotna po svoji smelosti, rekli bi celo zaradi svoje enostavnosti (in je podobna malo pravljici o Kolumbovem jajcu), toda mora se upraviti vtis tudi na tistega, ki se je kot mi ustavil sredi poti in ko je bila dokazana neizvršena formacija nove skupnosti predvidene po mirovni pogodbi, moral priti do zaključka v smislu, da sta se obe stranki, ki naj bi bili njen sestavni del, reducirali na pogodbe terreae nullius, od katerih eno upravljajo skupno dve državi, Velika Britanija in Združene države, drugo pa ena sama, Jugoslavija».

Zadeva je torej tako enostavna kot Kolumbovo jajce, vendar pa še vedno tako komplicirana, da je ne moreš razumeti če ne znaš latinščine, kakor niso mogli razumeti božjih nadnaravnih skrivnosti tisti srednjeveški cerkveni učenjaki, ki so se stoletja prepirali, koliko angeljev stoji lahko na vrhu igle upoštevajoč pri tem dejstvo, da so angelji zgolj duhovi, ki imajo dušo, telesa pa ne.

O, terra nullius! O Rettore Magnifico! O Manlio Udina!

Pa čemu bi človek kratil čas s prevajanjem dolgih in komplciranih stavkov učenega profesorja! O tem, kar je povedal Cammarata ne more biti nobenega dvoma, saj mu je celo gen. Airey, vrhovni poveljnik cone A stisnil roko! Skratka: CAMMARATA DIXIT. AIREY STRINXIT..

Zadeva je jasna in vsaka diskusija je odveč. Zato učenjak Udina na koncu svojega članka lahko s široko roko deli te širokogrudno plemenitost Trsta in pravi:

«Trst se ne odreka svojih lastnih nacionalnih idealov kakor se tudi ne namerava odreči posredniški funkciji z državami srednje-vzhodne Evrope. On je bil vedno pripravljen biti most — toda italijanski most — med dvema velikima svetovnima političnima sistemoma».

Kakšni pa so ti nacionalni ideali Trsta? Mi mislimo namreč nacionalne ideale slovenskega dela prebivalstva Trsta? Odgovor je dalo tržaško ljudstvo v slavnih pouličnih manifestacijah od leta 1945 do 1947, da ne govorimo o krvavih njegovih žrtvah med drugo svetovno vojno. No, na te nacionalne ideale, na te manifestacije in n te žrtve je Manlio Udina seveda pri pisanju svojega članka pozabil. Mi nanje ne mo pozabili nikoli! (Ni da bi mu slavnemu profesorju zamerili pozabljivost, saj je profesorska pozabljivost prešla že v pregovor!) Zato dovolite profesor, naj bo Trst le most, toda italijanski most; kar nas je Slovencev pa naj ostanemo recimo — pod mostom (pod mostom teče navadno voda in kdor ne zna plavati lahko utone: mogoče ima tudi takšne neizrečene želje graditelj tega italijanskega mostu...).

Če je Magnifico Retore postavil tezo, pa je Manlio Udina iz teze povlekel praktične zaključke, ki se takole glasijo:

«Ko smo tako enkrat ugotovili neprekinjeni obstoj suverenosti Italije, pa naj bo ona le nominalna, postane sporazum med vsemi velikimi silami in jugoslovansko - tiho soglasje lažje, kajti ne bi šlo več, resnično, za vračanje Trsta Italiji, temveč samo za obnovitev italijanske uprave, ki je bila začasno prekinjena: obnovitev, ki bi mogla biti postopna, vse do odstranitve slehernega ostanka nadzorstvene oblasti okupatorjev nad državnimi organi in nad preostalimi javnimi ustanovami, ki so ostale še pri življenju, da bi vršile iste funkcije kot prej izvzemši vedno meje, ki so nujno potrebne za varnost zasedbenih sil».

Per bacco! Zamisel prav zares ni slaba: slabo je le to, da se pri tem spominjamo tistega vsiljivca, ki so ga vrgli iz hiše skozi vrata, pa se je na vsak način hotel vrniti skozi okno. In če italijanskim imperialistom — «imperialismo stracciono» je krstil Lenin njihov imperializem — lahko vse očitamo, jim ne moremo očitati enega — namreč, da nimajo bujne fantazije!

Ta poslušajmo dalje imperialističnega učenjaka:

«Per tal modo, l'Italia, cacciata temporaneamente e in fatto dalla porta di casa propria vi rientrerebbe (per la finestra boste morda rekli - toda ne!) per la forza insopprimibile della realtà sociale, dimostratasi superiore a quella delle norme dei trattati, allo stesso modo per cui la medesima Italia esclusa dall'ONU per il veto di una grande Potenza, incomincia a partecipare più o meno direttamente all'attività del massimo organismo nazionale, essendo divenuta membro di tutte le grandi istituzioni specializzate con esso collegate ed ora diventando amministratrice fiduciaria delle Nazioni Unite per una delle proprie ex colonie...».

Udina misli na Somalijo in hoče reči: Če so nas somalijskim črncem postavili za zaupne upravitelje, zakaj nam ne bi dali uprave nad tržaškim prebivalstvom — «salvi sempre i limiti strettamente necessari alla sicurezza delle forze occupanti».

Te «forze occupanti» pa so torej v Somaliji «forze fiduciarie italiane», v Trstu pa «angloamericane». In če se vprašamo, kaj ima Somalija skupnega s Trstom, nam je odgovor takoj na dlani: «V Somaliji kakor v Trstu ne dovolijo domačemu prebivalstvu, da bi si upravljalo samo: V Somaliji komandirajo Somalijcem «zaupno» italijanski imperialisti, v Trstu pa Tržačanom angloameriški, s to razliko, da bi v Trstu hoteli pomagati angloameriškim komandirati tudi italijanski s pomočjo angloameriških oboroženih sil, najbrž zato, ker je ta naš tržaški kot preveč občutljiva točka in tudi zato, da bi bil tisti Udinov italijanski most garantirano italijanski in vse, kar v Trstu ni italijanskega, garantirano pod mostom...

A Jugoslavija? No, saj smo že rekli: jugoslovansko «tiho soglasje» bo vendar «mnogo lažje» po Cammaratinem odkritju Amerike o neprekinjeni suverenosti Italije nad Trstom, kar Jugoslavijo pač mora prepričati.

Ostane nam še odgovor na sledeče vprašanje: Kakšna taktika je vse to skupaj? Odgovor: De Gasperi je dejal, da bo vrnil Trst Italiji z «mirnimi sredstvi» — in Cammaratina teza s Udinovimi predlogi je takšno De Gasperijevo sredstvo številka 1.

Toda mi se prav dobro spominjamo tudi tistega odgovora, ki sta ga na De Gasperijev tržaški govor v juniju t. l. dala nekaj dni nato predsednik LR Slovenije Miha Marinko, in članj vlade LR Hrvatske Dušan Diminič. Dejala sta, da Jugoslavija ne misli niti za pedenj več odstopati imperialistom svojega narodnostnega ozemlja!

Maršal Tito pa je dejal, da morajo tudi Jugoslavijo vprašati, kaj misli glede usode Trsta.

Kakor vidimo so teze tržaškega univerzitetnega rektorja eno, mednarodna politična stvarnost pa drugo!

Tisto prvo pa je brez dvoma račun brez krčmarja.

ATENE, 6. — Grška splošna zveza dela je sklenila proglasiti v petek splošno 48-urno stavko v Atenah in Pireju.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Opozorilo vdovam in invalidom iz NOB

Včerajšnja «Unità» poziva prizadete iz NOB, vdove, invalide in starše padlih borcev, naj se zglasijo pri tako imenovani organizaciji invalidov, Piazza Ponterosso 6, katera jih hoče še nadalje izkoriščati v svoje politične špekulativne namene, češ da gre njej vsa zasluga za do sedaj rešena vprašanja in da se bo zanimala še nadalje za ta problem.

Invalidska komisija iz Kopra odreka v tem primeru vsako pravico tem kominformističnim agenturam ter hkrati opozarja vse prizadete, naj ne nasedajo njihovim provokacijam, kajti vse posledice, ki bi nastale v zvezi s tem pri nadaljnjem izplačevanju invalidnin in pokojnin, bodo nosili sami.

Ponovno opozarjamo vse prizadete, da je in ostane edini kompetentni organ za reševanje tega vprašanja Invalidska komisija v Kopru, ne pa nepoklicani kominformistični psevdozaščitniki žrtev iz narodno osvobodilne borbe.

INVALIDSKA KOMISIJA KOPER

Padriče

Nočni "junaki"

Mnogovrstni so danes pri nas «junaki», katerih glavna značilnost je strah pred belim dnevom in resnico. Njihovi možgani niso večji od kokošjih, toda trši od podplatov. V svoji slepoti so se zaleteli v noči od nedelje na ponedeljek (5. t. m.) v Padričah na reklamno desko Primorskega dnevnika in jo «zmagoslavno» odnesli; pa ne zato, da bi jo čitali, ker to zaenkrat presega njihovo razumnost. Toda — ukazano je bilo tako.

Saj bi povedali kdo neki ima prste vmes. Pa ni potrebno. Sami se bodo bahato izdali prej ali slej.

Delovanje Društva slovenskih srednješolcev v Trstu

RAZPIS NATECAJA

Odbor Društva slovenskih srednješolcev v Trstu, razpisuje natečaj za osnutek športnega tekmovalnega znaka in za osnutek naslovne strani društvene izkaznice. Osnutke, označene z geslom ali poljubnim znakom in prav tako zalepljena kuverta, v kateri naj bo na posebnem listku naslov avtorja, pošljite na naslov: Piazza Cornelia Romana 2/I. (Jelinčič) do 15. decembra t. l.

Najboljši trije osnutki bodo nagrajeni z lepimi knjigami. — Vabljeni so predvsem dijaki, da se natečaja udeležijo!

Seja tržaškega občinskega sveta

Pripravlja se nov napad na slovensko šolstvo

Na sinočnji seji je demokristjanski svetnik Gridelli skušal s številkami dokazati, da je slovensko šolstvo favorizirano na račun italijanskega, namesto da bi dejal, da bi bila dolžnost vsakega demokratičnega Italijana popraviti posledice fašističnega raznarodovanja, ki jih ne bo mogoče nikoli popolnoma odpraviti

Ogabna kampanja, ki jo vodijo z vsemi mogočimi podlimi sredstvi proti slovenskemu šolstvu ob dobrohotnem stališču vojaške uprave, najbrže ni še dosegla svojega viška, kaj šele konca. Očitno je, da po ukinitvi cele vrste slovenskih razredov in odpustitvi slovenskih učiteljev pripravljajo še nekaj drugega, in to prav kmalu. Prvi znak tega bodočega napada je bil sprožen na sinočnji seji občinskega sveta. Iskro je vžgal demokristjanski svetovalec Gridelli, po poklicu šolnik. Svetovalec, ki se je takoj po kominformistu Zbogarju Brocchiju lotil komentiranja proračuna, se je z naravnost farizejsko hinavščino lotil šolskega problema v Trstu v okviru občinskega proračuna. Da ne bi ves njegov govor že takoj na začetku izpadel kot prikrit manever proti slovenskemu šolstvu, je Gridelli začel svoj govor zavit s strokovnimi opazkami. Kajpada ni mož kritiziral proračuna kot takega, saj je hvalil vsako postavko, bodisi da je bila znižana ali pa zvišana v proračunu za šolske izdatke.

Potem ko je svetovalec smatral svoj navidez s tehničnimi podatki zabeljen govor za zadosten uvod, se je lotil s silno previdnim slogom vprašanja slovenskih in italijanskih osnovnih šol v Trstu. Demokristjanski govornik je jezuitsko omenil, da je že dosti slišal na občinskih sejah o ukinitvi slovenskih razredov, o neki stavki učiteljev in da se je že tedaj zanimal za vso zadevo. Izjavil je, da je že takrat šel po podatke. In ti podatki, katere je dobil, upa, da bodo pomirili manjšino in morda tudi večino. Za osvetlitev tega vprašanja je naštel številke vseh italijanskih učencev na osnovnih šolah v tržaški občini: 15.149, slovenskih 2318. Razmerje slovenskih šolobveznih otrok in italijanskih naj bi bilo 1 : 6.5. Na ta način naj bi bilo na razpolago italijanskim šolobveznim otrokom 203 učilnice, slovenskim pa 90.5. Na vsak italijan. razred naj bi prišlo 46-47 otrok, na slovenski 21, po ukinitvi 25. Italijanskih razredov 587, slovenskih 129 — manj 22 ukinjenih — 107. Povprečno naj bi prišlo na vsak italijanski razred 25-26 otrok, na slovenski 20-21. Urnik 87% italijanskih razredov naj bi imelo popoldanski pouk, slovenskih razredov 45%. Farizejski demokristjan je imel pripomniti tudi glede razdeljevanja prehrane. Povedal je, da dobiva hrano 26% italijanskih šolskih otrok, slovenskih 52%. Po tem nanizanju podatkov, ki nikakor ne odgovarjajo resnici, temveč so prikrojeni tako, kakor so jih prikrojili ljudje, ki imajo škarje in platno v rokah, je Gridelli hotel dajati še nekakšen velikodušen nauk, češ da naj bi se pri ukinitvi slovenskih razredov manjšina ne čutila pod pritiskom, pač pa kot zbližanje z dejansko stvarnostjo. Mož je izrekel že eno misel, ki je povsem karakterizirala vse mišljenje tukajšnje šovinistične golazni. Strah pred slovensko šolo in sovraštvo do nje. «Forse si è prima troppo allargata ed ora si è avvicinata alla realtà».

Da ne bo vse ta ogabna tirada demokrščanskega svetovalca bila tako odkrit napad na slovensko šolstvo, je župan brezdvomno po že dobro pripravljenem in premišljenem načrtu med to druščino, ki nadaljuje tam, kjer je fašizem končal, opozoril svojega kolego govornika, naj ne zaide predaleč iz okvira proračuna. Toda glej, oglasila se je demokristjanka Delise s pripombo: «Parla così bene', pustite ga govoriti». Seveda ni manjkal tudi pritrjevalen glas drugih svetnikov s strani «večine», in med temi je najbolj zahreščal histeričen glas demokristjanke signorine Monti.

Gridelli je končal svoj govor, da imata večina in manjšina enake pravice, vendar pa, da je treba spoštovati določene meje.

Ta svetovalec, ki se je toliko pozanimal, da bi si preskrbel tendenciozne podatke o stanju oziroma razmerju med slovenskim in italijanskim šolstvom in z njimi šaril na seji, je očitno marsikaj pozabil. Gospod je pozabil in niti ni spregovoril o tistih 25 letih, ko je njegova dvatisočletna kultura takoj po prihodu sem, uničila sistematično vse slovensko šolstvo in sploh hotela zatreti vso našo kulturo ter ves naš narod. Ta farizejski govornik je pozabil, kako so pljuvali jetični učitelji, predstavniki dvatisočletne kulture, slovenskim otrokom v usta. Pozabil je povedati, da so prepovedali govoriti slovenskim otrokom slovenski in da so jih hoteli vzgojiti v janičarje. Gridelli ni povedal vsemu občinskemu svetu, predvsem njegovim kolegom, kaj bi prav za prav moralj Slovenci sedaj zahtevati, da bi bil popravljen vsaj del krivic, ki so imele za posledico kakšno fojbo. Teh na žalost še vse premalo. Pozabil je povedati, kaj bi bilo treba vse dati Slovencem, da bi se vsaj v majhni meri popravilo in nadomestilo to — če je sploh mogoče popraviti — kar so nad našim narodom zagrešili predstavniki dvatisočletne kulture.

Ostali del seje je takole potekel:

V začetku seje je župan omenil, da je interpelacija, ki jo je predložil svetovalec Gianpiccoli od Fronte za neodvisnost take vsebine, kakor že nekatere druge tudi predložene in da bodo zato od nje razpravljali na koncu debate o proračunu. Gianpiccoli je komentiral to izjavo s temi besedami: «Verso carnevali». Vzrok te odgoditve je namreč ta, da interpelacija, ki jo je predložil Gianpiccoli nikakor ne prija revizionistični skupini, ki vlada v občinskem svetu. Nato je podžupan inž. Visintin (demokristjan) odgovoril svetovalcu Monciattiju od Italijanskega bloka kako je z javnim vrtom na trgu Rosmini na Elizejevih poljih in kako je prišlo do nesoglasja med Monciattijem in občino glede politike slednje do tega javnega vrta in do občinskih rikreatorjev. Svetovalec Monciatti namreč strašno veliko da na občinske rikreatorje, najbrže se dobro zaveda, da so to ona lovišča in gnezda šovinističnih učiteljev in sploh občinske uprave kjer z vsemi sladkostmi lovijo slovenske otroke po predmestjih.

Polkovnik Slataper ali Pennad'oro (Blocco italiano) je tudi dobil odgovor glede tega, kako je z zadevo 8 vojnih pohabljencev, oziroma bivših bojevnikov, ki jih je občina odpustila. Ko je polkovnik slišal vse podrobnosti o tej zadevi, je ogorčeno vzkliknil, da je v tem primeru VU kršila zakon. Čudovito!

Oglasil se je tudi svetovalec Agneletto od tako imenovane dolarske zveze in spregovoril o ukinitvi slovenskih razredov in o odpustu učiteljev. Izrazil je svoje presenečenje, da je VU začela z ekonomijo prav pri slovenskih šolah, medtem ko je znano, da so v Trstu državni in na pol državni uradi, kjer držijo v službi odvečno uradništvo, samo, da ga ne bi odpustili in povečali brezposelnosti.

Agneletto pa ne bi bil Agneletto, če ne bi s ponižnim glasom omenil, da prav za prav je bil način, kako so bili ukinjeni slovenski razredi tisto, kar je razburilo Slovence, in to prav med šolskim letom. Zato je povabil občinski svet, naj pri VU posreduje za obnovitev teh razredov. Sciolis (demokristjan) ki je odgovoril Agnelettu je kajpada dal odgovor italijanske buržoazije, češ da imajo argumenti o slovenskem šolstvu politični pomen in ne praktičnega.

Odvetnik Stocca (Blocco triestino) je svoje prejšnje vprašanje o dobavi električnega toka Tržaškemu ozemlju spremenil v interpelacijo. Odvetnik je vprašal, kaj je s to zadevo. Omenil je peto poročilo generala Aireya, v katerem je omenjeno, da so se vodila pogajanja z jugoslovanskimi oblastmi za dobavo električnega toka Tržaškemu ozemlju, kakor je določeno v določilu mirovne pogodbe. Po poročilu generala Aireya se pogajanja niso končala, ker da je Jugoslavija postavila previsoke cene in sicer 6 in pol lir za kw. Odvetnik je izrazil svoje začudenje, da so se pogajanja razbila, ker naj bi bila cena 6.50 lir previsoka, medtem ko po informacijah, ki jih je dobil, plačujejo sedaj veliki industrijci električni tok po 12 lir kw in to za tok, ki ga dobivamo iz Italije. Odvetnik je priporočal, da bi se zaradi tega pogajanja z Jugoslavijo glede tobave toka nadaljevala. Odbornik Bonetti (socialistična stranka Julijske krajine) je odgovoril, da je Italija zvišala svojo dobavo toka od 1/3 za 20 odst., ker pa ni mogla dobavljati ta povečani tok pod boljšimi pogoji, to se pravi, po ceni, ki velja na notranjem trgu v Italiji sami (in po notranjih cenah morata po določilih mirovne pogodbe dobavljati tok Tržaškemu ozemlju, Italija in FLRJ) je bila cena toku povišana. Bonetti je sicer dal odgovor, vendar pa ne zadovoljiv, zakaj prav samo Italija lahko dobavlja tok po zvišani ceni.

Občinski proračun je kritiziral kominformist Zbogar-Brocchi, ki je opozoril na vprašanje brezposelnih upokojencev in na nizke izdatke predvidene v proračunu za hiše znane pod označbo «Sfrattati».

Kominformist Gombacci — bivši Gombač — je prav tako kritiziral proračun, ker niso bile zadostne postavke določene za klavnico, javne pokrite tržnice, za hladilnice v ribarnici. itd. Zadnji je bil kominformist Košuta, ki je tudi kritiziral proračun in govoril, da ni nobene postavke za slovensko gledališče in italijansko ljudsko gledališče. Sel je še dalje in govoril o krožkih, da se jim ne sme jemati prostorov, kot se je to zgodilo v Barkovljah. Vsekakor predstavlja to višek hinavščine. Košuta, ki spada prav v skupino onih rušilcev slovenske kulture, ki so preprečevali predstave Slovenskega narodnega gledališča in onih, ki so metali naše ljudi iz krožkov in zmerjajo naše ljudi s «ščavi» nima najmanjše pravice kaj takega govoriti in zahtevati. Vse njegovo govorjenje je navadno frazarjenje, hinavščina in oportunizem, kakor mu ga zapoveduje njegov gospodar Vidali.

Lažni «SOS» Vidalijevih «sindikalistov»

Po dolgem času se je v «Unità» zopet oglasil vsem dobro znani «sindikalist» Radich, ki se je seveda z vsem besom vrgel ponovno na «trockiste» katerih namen naj bi bil razrušiti sindikalno organizacijo ter s tem oslabiti borbo delavskega razreda na Tržaškem ozemlju. Tokrat je povzročil njegovo jezo članek v našem časopisu, v katerem poziva sindikalni akcijski odbor za obnovitev razrednih sindikatov vse poštene tržaške delavce, da zahtevajo sklicanje pravega kongresa Enotnih sindikatov, na katerem bodo navzoči tudi delegati cone B. Ta poziv pomeni za resničnega «sindikalista» razbijanje sindikalne organizacije in oster napad na enotnost delavskega razreda na Tržaškem ozemlju. Čudna logika. Do sedaj nismo vedeli, da namreč predstavlja že poziv na kongres, na katerem bi bili navzoči delavci vsega Tržaškega ozemlja «razbijanje» enotnosti delavskega razreda, temveč smo bili prepričani, da pomeni to utrjevanje enotnosti, ki lahko samo pripomore k bolj uspešni borbi vsega delavstva za svoje pravice. Toda če to trdi Radich potem bo prav gotovo držalo, ker on namreč vse ve. On ve tudi, da vlada v coni B teror, da ljudstvo strada, da živi v groznem strahu itd; on torej ve za stvari, o katerih se tako težko «prizadetemu» ljudstvu cone B niti sanja ne. Kako bi potem ne vedel tudi tega, kaj se za pozivom «titove klike» skriva...

Če znajo ti Vidalijevi «sindikalisti» toliko govoričiti o raznih krivicah, ki naj bi se godile ljudstvu v coni B zakaj ne dovolijo tem «zatiranim» delavcem, da bi na sindikalnem kongresu izpovedali vse svoje «muke» ter poklicali na pomoč resnične «sindikalne borce», ki bi v trenutku rešili vse te «težke» probleme? Zakaj bi jih torej navzočnost prav teh tako «tlačenih» in «zasužnjenih» delavcev toliko razburjala? Pa ne morda zato, ker bi ti delavci na kongresu povedali popolnoma druge stvari, o katerih Vidalijevi razbijači previdno molčijo, ter prikazali tržaškemu delavstvu (v kolikor bi bilo tako prikazovanje še potrebno) vso podlost politike, ki jo ti «sindikalisti» vodijo že od časa objave resolucije Informbiroja v sindikalni organizaciji na škodo interesov delavskega razreda.

Članki Vidalijevih «sindikalistov», ki bi imeli morda še pred letom dni uspeh med tržaškimi delavci, katere je besedičenje vidalijevcev v začetku omamilo, ostajajo sedaj samo prazne besede, ki kažejo našemu delavstvu, kako daleč so že padli tisti, ki se upajo nositi ime «sindikalist» ter govoriti v imenu delavskega razreda Tržaškega ozemlja.

To tržaško delavstvo, ki ga je sedanje delovanje voditeljev ES prepričalo, kam vodi pot, po kateri stopajo ti «sindikalisti», se bo znalo v bodoče postaviti po robu vsem mahinacijam teh razbijačev, ki poskušajo še sejati razdor v vrste našega delavstva. Njegova dolžnost bo tudi, da spravi sindikalno organizacijo ponovno na pot razredne borbe, ki mu bo edina lahko zagotovila zmago vseh njegovih pravic in zahtev.

Ustanovitev „Telovadno športnega društva Plavje"

Na pobudo mladine je bilo v sredo dne 30.XI. t. l. ustanovljeno «Telovadno športno društvo Plavje» v Plavjah.

Ustanovnemu občnemu zboru, na katerem je bila mladina številno zastopana, je prisostvoval delegat Zveze društev za telesno vzgojo, ki je pozdravil občni zbor, pojasnil namen ustanovitve telovadno športnega društva v Plavjah in dal smernice za njegov uspešen in pravilen razvoj.

Po sprejemu društvenih pravil je ustanovni občni zbor soglasno izvolil naslednji odbor: Predsednik Sabina Hrovatin, tajnik Alma Ferluga, blagajnik in ekonom Bogdan Hrovatin, načelnik Onezij Hrovatin, načelnica Mila Hrovatin, nadzorni odbor Sabina Hrovatin, Gvido Hrovatin in Jolanda Hrovatin.

Po končanem zborovanju je mladina živahno razpravljala o bodočem društvenem delovanju, pridobivanju novih članov in o telovadni in športni pripravi svojih članov. Posebno zanimanje je pokazala za telovadbo, planinski šport in odbojko.

Novemu društvu želimo polno uspehov.

Skvadristično divjanje iz l. 1943 pred tržaškim porotnim sodiščem

Oprostilna sodba proti Tononu Carmelu, ki je bil obtožen, da je leta 1943 sodeloval pri uničevanju in ropanju slovenskih kakor tudi židovskih trgovin v znak represalije

Dne 19. maja 1943 je bil v Trstu pogreb nekaj fašistov. Zasluženo plačilo, s katerim so bili za vse strahote poplačani nekateri fašisti, pa je tako raztogotilo škvadristične tolpe v Trstu, da so takoj po pogrebu uprizorili po mestu maščevalne akcije. Za žrtve so si vzeli trgovine Slovencev in predvsem Židov ter jih pričeli ropati in uničevati. Tako so uničili in oropali trgovine Arbiter, Rebec, Kerže, Cavallero, Israele in še mnogo drugih. Leta 1943 je seveda ta zločin ostal nekaznovan, po vojni pa je bila leta 1946 v Trstu pred izrednim porotnim sodiščem razprava proti večji skupini škvadristov, ki so se leta 1943 udeležili uničevalnega pogroma slovenskih in židovskih trgovin. Med obtoženci sta bila tudi znana fašistična krvoloka Spanghero in Romita. Porotno sodišče je takrat obsodilo krivce na različne zaporne kazni od dosmrtne ječe navzdol.

Odmev prve razprave pred izrednim porotnim sodiščem pa je bila včerajšnja razprava, tudi pred porotnim sodiščem, proti obtožencu Tononu Carmelu, ki je sojen v odsotnosti, zaradi uničevanja in ropanja, ker je leta 1943 tudi on sodeloval pri pogromu. Tonon Carmelo je po vojni pobegnil v Bergamo v Italijo. Ker je bil težje bolan, mu je tukajšnje sodišče dovolilo začasno svobodo. Ko pa je določilo dan razprave in bi moral priti v Trst, je neznanokam izginil, sodišču pa poslal pismo, v katerem zatrjuje, da je nedolžen ter v svoj alibi navedel dve priči, s katerima je bil baje tisto popoldne ves čas skupaj. Dalje je pisal v svojem pismu tudi, da je verjetno pri pogromu sodeloval njegov brat.

Po tem uvodu v razpravo je predsednik sodišča ugotovil, da manjka priča Israele Felice, ki je edidini izjavil, da je pri uničevanju trgovine Acco na Corsu Garibaldi spoznal Tonona Carmela. Ker pa je priča Israele v Palestini, je predsednik prebral njegovo izjavo. Nato je pričalo še nekaj prič, ki pa niso povedale nič bistvenega, razen da v obtožencu ne morejo spoznati uničevalca vsojih trgovin. Pričali so Kerže, Cavallero Raffaele, Arbiter, Rebec Ermanno in drugi.

Sledili sta dve priči, ki ju je predlagala obramba, in sicer Stecher Romano in Masich Marija, por. Turchetti, ki sta pred sodiščem izjavili, da sta bili dne 19. maja 1943 res ves popoldan do 23 zvečer v družbi s Tononom, ki je bil odsoten le nekaj minut. Ko je predsednik prečital še nekaj izjav nekaterih obtožencev z razprave leta 1946, je bil dokazni postopek končan in je spregovoril javni tožilec Colotti, ki je v svojem govoru zahteval, da sodišče spozna obtoženega Tonona Carmela za krivega sodelovanja pri ropanju in uničevanju trgovine Acco na Corsu Garibaldi, oprosti pa ga splošne obtožbe o uničevanju in ropanju vseh trgovin v pogromu z dne 19. maja 1943. Svoj kratek govor je končal z zahtevo, da sodišče obsodi Tonona na 8 let in 6 mesecev zapora.

Nato je v svojem obrambnem govoru branilec odvetnik Kesich zagovarjal tezo, da Tonon pri pogromu sploh ni sodeloval, kar je opiral v glavnem na pričevanje prič Stecherja in Masicheve, in predlagal sodišču, naj obtoženca oprosti, ker ni izvršil dejanja.

Po kratkem razpravljanju je sodišče obtoženca oprostilo,

Predsednik Zetto, tožilec Colotti, zapisnikar Molinari, branilec odv. Kesich.

Zopet pretep v ul. Cavana

Ulica Cavana je v Trstu znana zaradi tega, ker so tam mnogokrat na programu razni prepiri in pretepi. Tudi včeraj zjutraj ob 2 po polnoči je policijska emergenca privozila pred kavarno «Rubino», kjer sta se tepla brata Turco Carlo in Turco Albino, ki stanujeta na Elisejskih poljih 5396. Vzrok, da sta se brata udarila, pa je bil baje v žalitvah s strani nekega Luke. Pri pretepu, ki je med njima nastal, pa jih je skupil tudi neki policijski agent, ki je hotel prepriljivca in pretepača pomiriti. V gneči so mu poškodovali nos in mu ranili zgornjo ustnico. Tudi eden izmed bratov je bil ranjen po nosu in ustnicah. Oba brata je policija pridržala.

Položaj uslužbencev TELVE neizpremenjen

Združenje industrijcev bo v teku današnjega dne odgovorilo na zahteve tiskarskih delavcev - 10. t.m. bodo stopili v protestno stavko državni uslužbenci

Stavka uslužbencev TELVE, ki traja že 12 dni, se še vedno nadaljuje. Vodstvo se kot do sedaj poslužuje raznih stavkokazov, ki vodijo delo v nekaterih oddelkih podjetja. Vendar se je tudi število stavkokazov v zadnjih dneh skrčilo; vzrok temu je prav gotovo poziv stavkovnega odbora, ki je prikazal stavkokazom vso škodo, ki jo njihovo zadržanje povzroča borbi v obrambo interesov vseh uslužbencev TELVE.

Nadaljujejo se seveda pogajanja v Rimu, vendar ni prišlo na teh še do nobenega rezultata, ki bi lahko zagotovil uresničitev upravičenih zahtev uslužbencev TELVE. Vodstvo TELVE vztraja pri svojem prvotnem zadržanju ter noče slišati o povišanju plač, ki nikakor ne odgovarjajo sedanjim življenjskim potrebam. Uslužbenci TELVE so zato sklenili, da bodo z borbo še nadaljevali ter vztrajali v stavki, dokler ne bodo njihova sporna vprašanja rešena.

* * *

V ponedeljek so se vršila na uradu za delo pogajanja med predstavniki tiskarskih delavcev ter pred predstavniki združenja industrijcev. Razpravljali so ponovno o rešitvi najbolj perečih vprašanj in sicer o podaljšanju delovnega urnika od 44 na 48 ur tedensko ter o uveljavitvi določb delovne pogodbe glede povišanja mezd, ki so v veljavi v Italiji. Glede prvega vprašanja, to se pravi glede podaljšanja delovnega urnika na 48 ur so delodajalci spremenili svoje stališče ter bili pripravljeni tej zahtevi ugoditi. Niso pa hoteli ničesar čuti o rešitvi drugega vprašanja, ki predviduje povišanje plač vsem tiskarskim delavcem. Ker vprašanje kljub dobri volji sindikalnih predstavnikov ni bilo rešeno, so tiskarski delavci sklenili, da se v teku jutrišnjega dne sestanejo na svoji skupščini, na kateri bodo določili smer nadaljni borbi kategorije tiskarskih delavcev. Združenje industrijcev je na odločno zahtevo sindikalnih zastopnikov obljubilo, da bo glede drugega odgovora sporočilo svoje stališče se v teku današnjega dne.

Ker bodo stopili italijanski državni uslužbenci v prihodnjih dneh v Italiji v protestno stavko, so sklenili tudi državni uslužbenci na našem ozemlju pridružiti se tej stavki ter tako dokazati svojo solidarnost z borbo delovnih tovarišev. Ni pa še gotovo, če se bodo te stavke udeležili tudi železničarski delavci. Stavka se bo vršila kot vse kaže 10. t. m. in bo trajala 12 ur. S to stavko hočejo državni uslužbenci doseči povišanje plač ter izboljšanje delovnih pogojev.

Letošnje miklavževanje in vprašanje igrač

Marsikdo, ki je včeraj opazoval naše najmlajše, ko so vsi srečni razkazovali svoja Miklavževa darila, si je prav gotovo zastavil vprašanje: kako naj pričakujemo, da bo naša mladina tista, ki bo branila mir v svetu, če smo prav mi tisti, ki ji v njenih najnežnejših letih nudimo igrače, katere vzbujajo pri njej vse prej kot miroljubna nagnjenja? Lahko trdimo, da je bilo včerajšnje proslavljanje Miklavževega praznika v znamenju popolne «oboroženosti». Na vseh ulicah in tudi v stanovanjih so pokale pištole in pušče, otroci so se igrali med seboj s sabljami, meči, oboroženi do zob s pištolami in drugim orožjem. Poleg teh do zob oboroženih otrok so plaho skrivali svoje igračke drugi otroci, katerim Miklavž ni prinesel takih daril.

Kljub temu da se je že toliko pisalo in govorilo o kvarnem vplivu takih igrač na naše najmlajše, kljub temu da nas vsakdanji dogodki že bolj prepričujejo kako težke posledice zapuščajo v otroški fantaziji njemu neprimerne igrače in čtivo, moramo na žalost ugotoviti, da je bilo letos mnogo večje število mamic kot kdaj koli prej, ki so smatrale, da bo najbolj primerno darilo za njihovega malčka pištola, puška, brzostrelka itd. Morda bo katera mamica hotela opravičiti svoj nakup češ: moj sinček si je pač takšno igračo najbolj želel... Zelo slab izgovor. Mati mora vedeti, kaj je njenemu otroku najbolj primerno, ne pa njemu prepuščati izbiro.

Jasno je, da otroka vedno mikajo najbolj tiste igrače, ki ga nekako približujejo odraslemu človeku in ki mu vzbujajo videz, da je postal močan in nepremagljiv. Toda v otroku se vzbudijo polagoma že vsa druga nagnjenja, ki jih razpihujejo še razni časopisi in knjige polne najrazličnejših dogodivščin. Posledice tako napačno usmerjene otroške fantazije so vidne v kasnejših letih, ko postane otrok že nekoliko samostojen. Poglejmo si samo črno kroniko, ki mora neštetokrat zabeležiti razne primere, ko postanejo že mladoletni fantje in dekleta glavni nosilci raznih kriminalnih podvigov.

Tudi letošnje izložbe z igračkami so bile prenapolnjene s puškami, pištolami itd. Hrepeneče oči naših malčkov so se oziralo po teh predmetih in marsikatera mamica se je usmilila prošenj svojega otroka ter mu kupila zaželeno darilo. Prepričani smo, da bi bile te matere pri izbiri igrač prav gotovo bolj previdne, če bi se vse zavedale kvarnega vpliva, ki ga zapuščajo v dušah njih malih te nevarne igračke. Zato prav gotovo ne bo odveč, če se bodo razni vzgojitelji in drugi za vzgojo otrok odgovorni ljudje pobavili z vprašanjem izbire daril, katerega važnost ne sme nihče podcenjevati Našemu otroku lahko nudimo toliko drugih igrač, ki ga bodo razveselile, pa mu obenem ne bodo kvarile njegove otroške fantazije, ki je zelo sprejemljiva za razne vplive ter slaba nagnjenja.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sreda 7. decembra Urban, Veselin
Sonce vzide ob 7.32, zatone ob 16.21. Dolžina dneva 8.39. Luna vzide ob 17.28, zatone ob 9.38.
Jutri četrtek 8. decembra Brezmadežna D. M.

SPOMINSKI DNEVI

1941 je Japonska stopila v vojno proti ZDA in Angliji.

PROSVETNA DRUŠTVA

Lutkovna predstava. Prosvetno društvo «Oton Župančič» priredi v četrtek 8. t. m. ob 11 dopoldne v svojih prostorih, ul. Molin a vento 158, lutkovno predstavo. Bo dosti zabave za naše male, pa tudi za velike. Zato vabljeni vsi!

DAROVI IN PRISPEVKI

Hrovatin - Renko Nada je darovala za politične priporniike in za novoletno jelko po 500.—. Košuta Marija je darovala za partizanske sirote 200 lir.

Danes proslavlja III. okraj OF VI. obletnico AVNOJ-a

Danes ob 20 bo v ul. Molino a vento 158 (gostilna Gregorio) OF III. okraja proslavljala VI. obletnico II. zasedanja AVNOJ-a.

SEJA OSREDNJEGA ODBORA ZA NOVOLETNO JELKO

bo danes. v sredo 7. t. m, ob 14. uri v ul. R. Manna 29. Prosimo za točnost.

URADNE OBJAVE

Prekop grobov. Mestna občina opozarja, da bo na pokopališču pri Sv. Ani prekopala grobove na I. odseku od prve do vključno sedme vrste, kjer ležijo mrtvi, pokopani med 30. decembrom 1938 in 6. aprilom 1939. Do 31. decembra t. l. je čas, da se prizadeti svojci pobrigajo za prenos ostankov ali nagrobnih spomenikov. Prošnje naslovite na občinski tehnični urad, odsek za pokopališča, ul. del Teatro 5, III, soba 43.

Mladinsko miklavževanje

Mladinski odsek PDT in Društvo slovenskih srednješolcev v Trstu vljudno vabita na MIKLAVŽEVANJE ki bo danes 7. t. m. ob 20.30 v dvorani na stadionu «1. maj».

Za jedačo, pijačo in za obilo zabave preskrbljeno.

Darila sprejemamo v prostorih na stadionu eno uro pred pričetkom miklavževanja.

Člani in simpatizerji, ki nimajo vabila, ga lahko dobijo pred vhodom.

Pripravljalni odbor.

Nočna služba lekarn

De Leitenburg, trg Sv. Ivana 5, tel. 6924; dr. Praxmarer, trg Unità 4, tel. 5478; Prendini, ul. T. Vecelio 24, tel. 90-180; Sponza, ul. Montorsino 9 (Rojan), tel. 29.690; Harabaglia v Barkovljah, tel. 5728 in Nicoli v Skednju, tel. 93-245 imata stalno nočno službo.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8600, papirnati šterling 1550, telegrafski dolar 669, dolar 660, švicarski frank 155, 100 francoskih frankov 165, avstrijski šiling 22, zlato 1000.

Kolo so mu ukradli

Včeraj zjutraj je na glavni policijski postaji javil Padova Ferdinand, da so mu okrog 10.30 neznanci ukradli njegovo kolo, vredno 25.000 lir, iz veže Doma pristaniških delavcev, kjer ga je za trenutek pustil. Policija je uvedla preiskavo.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

SREDA 7. 12. 1949

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda. 7.00: Napoved časa - poročila v slov. 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Opoldanski koncert. 12.30: Zabavna glasba. 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda. 13.15: Iz Haydnovih in Mozartovih del. 13.45: Gospodarski pregled v slov. 14.00: Igra veseli kvintet. 14.30: Pregled tiska in poročila v ital. 14.45: Pregled tiska in poročila v slov. 17.30: Aktualna politična vprašanja v ital. 17.45: Ritmična glasba. 18.00: Klavirski koncert Marijana Lipovščka - nato lahka glasba. 18.45: Radijski obzornik v slov. 19.00: Igra orkester «Girasole». 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - poročila v slov. 19.45: Sindikalna ura v ital. 20.00: Poročila v hrvaščini. 20.15: Glasbena medigra. 20.30: Pol ure razvedrila v ital. 21.00: Iz del novejših italijanskih skladateljev. 21.30: Igra zabavni orkester. 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov v slov. 22.20: Pester večerni spored. 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava sporeda. 23.15: Plesna glasba. 23.30: Zaključek oddaje.

JAVNO STRANIŠČE NA BORZNEM TRGU bo zaradi nujnih popravil zaprto do vključno 9. t. m.

NOGOMETNA TEKMA 11. DECEMBRA V FIRENCAH

Potovalni urad «ADRIA - EXPRESS» ul. F. Severo 5-b, tel. št. 29-243 daje vse potrebne informacije za skupni izlet

na nogometno tekmo

Jugoslavija - Francija

ki bo 11. decembra v Firencah

Isti urad prodaja tudi vstopnice za tekmo in oskrbi prevoz.

Pohitite s prijavami!!!

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V četrtek 8. t. m. ob 20. uri gostovanje v gledališču

v Kopru

s komedijo Ostrovskega

Donosna služba

združena s proslavo 40-letnice umetniškega delovanja tov. Angele Rakarjeve.

ROJSTVA SMRTI IN POROKE

Dne 6. decembra 1949 se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo pa je 6 oseb.

Umrli so: 48-letni Bassi Giovanni, 53-letni Berti Nicola, 49-letni Massari Domenico, 83-letni Dalsasso Francesco, 70-letna Sabrič Josipina, por. Balbi, 68-letni Blason Giorgio.

KINO

Rossetti. 15.30: «Seherezade», Yvonne De Carlo, Brian Donlevy.
Excelsior. 15.30: «Žene in biserli», B. Grable.
Fenice. 20.45: «Dvoje hlač», izvaja dramska skupina.
Filodrammatico. 16.00: «Gospa s hermelinom», B. Grable.
Adua. 16.30: «Nevihta nad Sieron».
Alabarda. 15.00: «Prehod proti severovzhodu», Spencer Tracy.
Armonia. 15.30: «Trije kavalirji», Walt Disney.
Azzurro. 16.00: «Načrt smrti», R. Cameron.
Belvedere. 16.00: «Okrvavljena arena», H. Bogart.
Garibaldi. 15.00: «Na srebrni reki», Errol Flynn.
Ideale. 15.30: «Trgovec s sužnji», W. Beery.
Impero. 15.30: «Ridolini šerif».
Italia. 16.00: «Glasba na oblakih», Nelson Eddy.
Kino ob morju. 15.00: «Žene v noči».
Marconi. 15.30: «Rdeča hiša», G. Robinson.
Massimo. 16.00: «Hudičeva glasba», Mickey Rooney.
Novo Cine. 16.00: «Mora priti», L. Young.
Odeon. 16.00: «Slavolok», C. Boyer, Ingrid Bergmann.
Radio. 16.30: «Meksikanska serenada», F. Tone.
Savona. 15.00: «Kalifornija», D. Durbin.
Venezia. «Helzapopping».
Viale. 15.00: «Potepuh na francoskem dvoru».
Vittoria. 16.00: «Padli so židovi», L. Bowman.
Vittorio Veneto. 15.30: «60 ljubavnih pisem», W. Holden.

Povratek sedmih mornarjev s potopljene ladje „Argo"

Ker je v viharni noči zadela ladja „Argo" ob čeri ob jugoslovanski obali, se je potopila - Od 14 mornarjev posadke, si je s plavanjem rešilo življenje samo sedem mornarjev

Včeraj smo v našem dnevniku objavili vest o vrnitvi sedmih mornarjev s potopljene ladje «Argo», danes pa objavljamo še nekaj podrobnosti tega brodoloma, ki se je dogodil v jugoslovanskih teritorialnih vodah.

V soboto 26. novembra t. l. malo po polnoči je v bližini jugoslovanske obale zadela ladja «Argo», na kateri je bilo 14 mornarjev, na čeri in se potopila. Takoj, ko je ladja udarila ob čeri, so mornarji poskušali z začasnimi popravili rešiti ladjo in s tem seveda tudi sebe, kar pa jim ni uspelo. Ker je voda vedno močnejše včerala v podkrovje, je kapitan Mario Ramaciotti zapovedal vsem mornarjem, da morajo zapustiti ladjo. Najprej so se skušali reš

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I.; - TEL. 70

Nad 43 tisoč članov množičnih organizacij je doprineslo pri gradnji zadružnega doma 20.456 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 1,165.622 din.

Gradnja zadružnih domov v Istrskem okrožju napreduje iz dneva v dan. Za praznik razglasitve FLRJ so na več gradbiščih tekmovali, da bodo zadružni domovi za ta dan že pokriti. Dela ni ustavil dež in tudi ne mraz, ki je pritisnil iz dne, kjer je že zapadel sneg.

Najbolj živo je bilo na gradbiščih v Bujah in Marezigah, kjer so tekmovali, da bodo delo dovršili do določenega dne. Prav tako so v Vanganelu delali z vsemi razpoložljivimi silami, da bo za ta dan vsaj glavna dvorana pod streho.

Ne smemo ob tej priliki pozabiti velike požrtvovalnosti prostovoljnih delavcev pri gradnji zadružnega doma v Bujah, ki je bil za 29. novembra pod streho. Vsi, ki so pomagali od prvega začetka gradnje, so s tem dnem praznovali tudi delovno zmago, zmago močne volje nad vsemi zaprekami, ki niso bile majhne.

Veliko je število tistih tovarišev, ki so nesebično pomagali in niso štedili ur, ki so jih posvetili pri gradnji zadružnega doma. Radi bi objavili vsa imena teh tovarišev pa nam prostor ne dopušča. Že ta, ki smo ga prinašamo v naslednjem, bodo v zadoščenje tudi vsem ostalim, ki niso nič zaostajali v delu in požrtvovalnosti.

Tovariši Škert Rudolf, Legiša Jordan in Jelinčič Pavel so naredili vsak po 160 prostovoljnih ur, Krasila Katarina, Forlazarič Anita in Dušič Ana po 140 prostovoljnih ur, Papo Marija 130 in Morato Jožefina 120 prostovoljnih ur.

Dela za gradnjo zadružnega doma so pričela 20. maja 1948. Temeljni kamen je bil položen prvega decembra lanskega leta. Na prostovoljnem delu je bilo do sedaj 43.050 oseb, ki so napravile 60.456 prostovoljnih ur. Nalomljenega je bilo 700 kub. m kamenja, prekopanega in preloženega 3.896 kub. m zemlje in drugega materiala pri izkopu temeljev.

Predavanje v Kopru

V okviru svojih predavanj priredi Slovensko prosvetno društvo «Oton Župančič» predavanje danes 7. decembra 1949 ob 20. uri v mali dvorani obnovljenega gledališča.

Predaval bo tov. Beltram Julij o temi «Drugi kongres KP STO».

Poziv upnikom in dolžnikom

Prejeli smo od oddelka za notranje zadeve IOLO naslednje:

«Istrski okrožni ljudski odbor, oddelek za notranje zadeve in oskrbo, poziva upnike in dolžnike, da prijavijo svoje terjatve, oziroma da poravnajo svoje obveznosti do 10. decembra 1949. Vse obveznosti po tem roku ne bodo upoštevane, vse terjatve pa bomo prijavili merodajnemu forumu».

Opozorilo naročnikom v coni B

Vse naročnike naših listov v coni B opozarjamo, naj pravočasno javijo spremembo naslova ter se obračajo v vseh zadevah lista na «Center tiska - Koper», kjer lahko poravnajo tudi naročnino in druge obveznosti.

Sv. Anton

Vojaki JA pomagajo pri gradnji našega zadružnega doma

V nedeljo je prišlo k nam 30 vojakov JA, ki so se takoj lotili prevažanja kamenja iz kamnoloma na mesto gradnje. Prevozili so nad 25 metrov kamenja. Ljudje so bili zelo zadovoljni, ko so videli, kako je tovarišem vojakom šlo delo hitro od rok.

Naš zadružni dom bo dal vasi novo in prikupnejše lice. Že sedaj se vidi, da bo vas veliko pridobila na lepoti. Vsi ljudje pomagajo pri gradnji. Dnevno je na delu po pet prostovoljcev in nad 10 do 12 zidarjev.

Povedati moramo še to, da se je v 2 dnevih odzvalo nad 90 odst. davčnih obvezancev, da bodo poravnali svoje obveznosti. To je znak kako občutijo, da ni današnja ljudska oblast tista, ki bo denar porabila za koristi nekaj posameznikov. Če je še kdo, ki se tega ne zaveda, je to prav gotovo špekulant, ki misli le na svoj dobiček.

Baletna šola v Kopru

Vpisovanje v baletno šolo v Kopru je v obnovljenem gledališču (bivši Ristori) vsak torek, četrtek in soboto od 16.30 do 17.30. V poštev pridejo interesenti od 9 do 17 let. Vsa nadaljna pojasnila dobite v baletni šoli.

Vpisovanje je tudi v Portorožu ob ponedeljkih, sredah in petkih ob isti uri.

Kdaj zapadejo nakaznice in boni

Istrski okrožni ljudski odbor — oddelek za trgovino in preskrbo obvešča:

1.) Potrošniške nakaznice za nabavo industrijskih predmetov (tekstil in obutev) prenehajo veljati z dnem 15. decembra 1949.

2.) Boni za nabavo industrijskih predmetov po vezani ceni prenehajo veljati dne 15. decembra 1949.

3.) Boni za dopolnilno preskrbo (po din. 300) prenehajo veljati prav tako z dnem 15. decembra 1949.

Opozarjamo zato potrošnike garantirane preskrbe in kmetovalce, ki so v posesti bonov za nabavo industrijskega blaga po vezani ceni, da te porabijo odnosno vnovčijo do navedenega dne, ker rok v nobenem primeru ne bo podaljšan.

GOSTOVANJE SNG V KOPRU in proslava 40-letnega umetniškega delovanja Angele Rakarjeve

V četrtek 8. decembra ob 20 uri bo v gledališču v Kopru gostovalo Slovensko narodno gledališče iz Trsta s komedijo v 5 dejanjih «DONOSNA SLUŽBA», ki jo je spisal Aleksander Nikolajevič Ostrovski.

Ob tej priliki bo tudi proslava 40letnega umetniškega delovanja igralke Angele Rakarjeve.

Rakarjevo poznamo kot eno najboljših slovenskih karakternih igralk, ki je pričela svojo gledališko in umetniško kariero v Ljubljani v časih delovanja Verovška, Danila, Nučiča in drugih, ki so dali Ljubljanski drami umetniško višino. Rakarjeva je nadaljevala pot umetnice v Zagrebu, nakar se je zopet vrnila v Ljubljano, po osvoboditvi pa se je odločila, da pomaga pri obnovitvi in dvigu slovenske Talije v Trstu.

V Trstu in tudi pri nas v Istri je odigrala Rakarjeva niz najlepših vlog. S svojim oblikovanjem vlog nam je tako večkrat nudila prvovrstne umetnostne užitke. Zato smo dolžni, da se udeležimo njene proslave.

Prodaja vstopnic v sredo od 10 do 12.30 in v četrtek eno uro pred predstavo pri gledališki blagajni.

Smučarski tečaj

Zimska priroda že vabi v gore. V planinah je zapadel sneg in zimsko-športna sezona se je pričela. Obeta se ugodna smučarska zima. Porekod so snežne razmere že sedaj ugodne.

Koprska podružnica Tržaškega planinskega društva je te dni prevzela nalogo organizirati zimsko-športne panoge za Istrane. Zimsko-športnemu odseku načeluje tov. Strah Stanc, predsednik okrajnega ljudskega sodišča v Kopru. Najprej se bo vršil tečaj za smučarsko telovadbo, ki se bo pričel že v prihodnjih dneh. V januarju bo za smučarje iz Istrskega okrožja, predvsem mladince, smučarski tečaj v slovenskih planinah, ki bo trajal 7 do 10 dni in bo ali na Komni, Planini na Kraju, na Vršiču ali pa Krvavcu. Interesenti, zlasti iz vrst mladine, vseh treh narodnosti, ki prebivajo v okrožju, naj se prijavijo pri zgoraj imenovanem načelniku odseka. Planinska podružnica bo skušala vsem interesentom preskrbeti smučarsko opremo.

Izleti koprske planinske podružnice

V nedeljo 11. decembra pa bo organiziran množični izlet na Slavnik. Slavnik je najlepša razgledna točka v naši istrski pokrajini. Tura je hvaležna in ni naporna. Zato pričakujemo velike udeležbe. Prijave sprejema že sedaj tov. Martinuzzi Edvard, tvrdka «VINO» d. z. o. z. v Kopru. Odhod s trga Brollo v nedeljo zjutraj ob tri-četrta 5. uro. V primeru neugodnega vremena izleta seveda ne bo.

Odborove seje koprske planinske podružnice so od 1. decembra dalje vsako prvo in tretjo sredo v mesecu, in sicer ne kakor doslej ob 20. uri, ker so ob tej uri predavanja prosvetnega društva «Oton Župančič», marveč točno ob 17. uri na običajnem mestu kakor doslej.

MAREZIGE

Za dva milijona javnih del

Zbor volivcev in izvolitev novega predsednika KLO

3. decembra zvečer smo imeli v naši vasi zbor volivcev, ki je bil zelo zanimiv. Tov. tajnik je pojasnil račun prejemkov in izdatkov za mesec oktober in november, katerega so prisotni volivci odobrili.

S posebnim zanimanjem pa so sprejeli zborovalci vest, ki jo je sporočil tovariš od urada za komunalne zadeve, da je v preračunu za prihodnje leto predvidenih za razna javna dela v Marezigah dva milijona dinarjev. Glede na pomanjkanje delovne sile pa je izrazil tovariš mnenje, naj bi vsak gospodar na prostovoljni podlagi ali pa tudi proti plačilu, prevzel po nekaj ur dela.

Pomembno je tudi, da je za vas Lopar v načrtu naprava dela poti, električna napeljava in preskrba z vodo, ker ravno tukaj v poletnem času, ko je običajno suša, voda primanjkuje.

Na tem sestanku je bila nato najprej izvoljena komisija, ki bo imela nalogo, da pretrese ponovno vprašanje obdavčenja. Sledila je še izvolitev novega predsednika krajevnega ljudskega odbora. Soglasno je bil izvoljen tov. Umer Ivan iz Rojcev. Dosedanji predsednik je prevzel namreč funkcijo v Kopru, zato je bilo potrebno izvoliti novega predsednika odbora. Okolnost, da je bil tov. Umer izvoljen soglasno, potrjuje, da uživa popolno zaupanje vaščanov in da je tudi sposoben za to važno mesto.

Omeniti moram še to, da je na tem zborovanju volivcev imel dober referat tovariš z okraja, ki je v poljudni obliki orisal politični in gospodarski položaj pri nas doma in drugod v svetu. Opozoril je na krivično postopanje zaveznikov v Trstu, ki so ukinili 22 slovenskih šolskih razredov. Ob vprašanju o kominformističnih napadih je poudaril, da je nesmiselno govoriti, da podpira ljudska oblast pri nas in v Jugoslaviji kulake, ko je vendar res ravno nasprotno, da podpira le malega in revnega kmeta. Prisotnim je končno predočil, da je za izboljšanje gospodarskega položaja najboljše ustanavljanje obdelovalnih zadrug, ki kažejo že sedaj velike uspehe. Tovariša so navzoči za njegova izvajanja nagradili z iskrenim pritrjevanjem.

B. F.

Proslava ustanovitve FLRJ v Pomjanu

SIAU in ostale množične organizacije v naši vasi so znale dobro organizirati proslavo zgodovinskega dne 29. novembra, ko je bila pred leti ustanovljena FLRJ.

Zvečer pred tem dnem so se zbrali vaščani in prebivalci okoliša v lepo okrašeni dvorani. Tov. Benčič Erminio je opisal pomen te proslave v preprostem, vendar vsebinsko globokem govoru. V okviru diskusije so govorili še nekateri drugi, posebno dobro je izrazil mišljenje navzočih tov. Baruca Peter, ki je med drugim dejal: «Uspehi petletke v Jugoslaviji in velik gospodarski polet pri nas v Istrskem okrožju so najboljši odgovor vsem tistim, ki nenehno napadajo Titovo Jugoslavijo. Teh uspehov ne bi dosegli jugoslovanski narodi, če ne bi bilo II. zasedanja AVNOJ-a in ustanovitve FLRJ pod vodstvom močnega delavskega razreda.»

Po končanih govorih so nastopili pionirji z recitacijami, za njimi pa novoustanovljeni moški pevski zbor. Najprej je zapel pesem «Zdravo» in nato še znano «Oj Triglav moj dom». Zbor je imel že s tem svojim prvim lepe uspehe, dasi je v zboru nekaj še prav mladih fantov. Pionirje in pevce so nagradili vsi navzoči z velikim aplavzom.

B. E.

V zadrugi na Šegetu je zagorela luč

Ne daleč od Umaga leži mala vas Seget. Odmaknjeni od hrupa in nemirnega življenja žive tam marljivi ljudje, ki so nad 100 let robovali plemiški rodbini Defranceschijev. Mogočno poslopji še danes grad, le da ni več v njem starih gospodov, marveč so tam njihovi nekdanji tlačani, današnji gospodarji ogromnega posestva. Na prostranem se še šopiri grb bivših graščakov. Zob časa ga je v dolgih letih naglodal in nekako trdno zre v jesensko pokrajino, ki je tukaj še decembra mirna. Gleda na to skoraj brezmejno plodovito zemljo, nad katero je še do nedavnega brez govora kraljeval, ki se je pa sedaj izmaknila iz njegovih prstov.

Že površen pogled pokaže, da nekdanji gospodarji niso imeli posebnega smisla za obdelovanje zemlje in da so pustili posestvo v nemar, saj njihovo življenje ni bilo odvisno od njegovega donosa, imeli so dovolj drugih dohodkov. Za vas pa, ki se je tam potila, nihče ni imel pravega smisla, naj bo kar hoče, ali pa naj pogine. Opaziti pa je tudi, da je čez ves grad in njegovo okolico pihal veter novega časa, da se vsaj gradi in popravlja in da stari svet umika novemu, mladostnemu in zanosnemu življenju.

30. novembra letošnjega leta je bil za Segetčane gotovo pomemben dan. Ta dan je namreč po njihovih stavbah, hlevih in dvoriščih zagorela luč. Zagorela je tudi v temi ona svetlobna, ki je nosilec in tvorec življenja. Nič več ne bo treba zlašati in kvariti si oči s stalnimi petrolejkami. Kmetska delovalna zadruga Seget je napravila velik korak naprej na poti svojega razvoja. Dobila je luč, ki jo je poklonila Vojna uprava JA!

Glavni šef Vojna uprava, polkovnik Mirko Lenac hoče biti navzoten, ko bo v nekdaj mrke in zapuščene starega gradu zasijalo sonce in pritisnili gumb, ki bo razsvetlil svetlobo. Z njim so zastopniki ljudske oblasti istrskega okrožnega ljudskega odbora, delavci in nameščenci podjetja Elte, kateremu je bila poverjena napeljava, kakor tudi načelniki oddelka za komunalne zadeve pri okrožju, ki je vodil tudi delo. Vendar glavni zasluga je dalo le ljudstvo Segetu samo. To je v rekordnem času, v plohi in vetru, vodi in mrazu, delalo z največjim zanosom, da bo 2 km dolg vod čimprej postavljen vsaj do 29. novembra, velikega praznika sovjetske republike, katere vojska nam je poklonila luč v darilo.

Množica ljudi je zbrana že pred vratmi ob napovedani uri za prihod komandanta. Zbralo se je vse, staro in mlado, vsi hočejo biti pri pomembnem prazniku svoje zadruge, pri slavju svojega dela. V sredini valujoče množice pričakuje komandanta stasit mlad mož, tovariš Silvano, predsednik zadruge. Prsa mu krase odličja, priborjena v narodno osvobodilni borbi. Njegov nastop je skromen, toda samozavesten. On in njegovi ljudje vedo kaj hočejo, in to kar hočejo bodo izvedli do konca. Po kratki dobrodošlici pelje svoje goste razkazovat hišo in gospodarska poslopja.

Komaj dobro leto posluje zadruga. Ustanovljena je bila na 21. oktobra lanskega leta v znak graje resolucije Informbiroja, ki je že tedaj začela blatiti socialistično Jugoslavijo kot državo, ki je zavrgla socialistična načela in se povrnila v staro obliko kmečkega gospodarstva. V njej je bilo ob ustanovitvi 31 družin s 106 zadružnimi člani. Dobili so pusta polja, zapuščene hleve in prazne kašče. A letos, že po enem letu zadružnega dela, glej, kakšni uspehi. Hlevi so založeni s čisto, negovano in rejeno živino, ki je lepo porazdeljena po tem, ali služi za pasmo, za delo, ali za zakol. Vendar je to, kakor nam zatrjuje ljubeznivi vodič, le začetek, ker ima zadruga s svojimi razsežnimi polji in travniki pri umnem gospodarstvu neomejene možnosti. Pogledali smo si kašče. V njih je spravljeno preko 500 stotov žita, toliko, da ga bo dovolj za kruh in za seme, a še 100 stotov ga bo ostalo za oddajo.

Dnevi stradanja za Segetčane so minuli. Na njih mize bo sedaj prišel bel kruh v izobilju, kakor se spodobi za onega, ki dela. Doslej pa je bilo navajeno ljudstvo Segeta, da strada. Boljši kruh so videli le dvakrat na leto, sicer pa je bilo treba tolči ovsenjak in polento. Pridelali so dalje tudi 50 stotov rži in ječmena ter pri vsej suši 600 hl vina. V svinjakih zadovoljno krulijo pitani prašiči, a v ovčji staji se gnete mala čreda ovac. Zadruga ima danes 35 odraslih prašičev in 16 mladičev ter 30 ovac. To je plod dela enega edinega leta, torej šele začetek, in moramo reči, da je nad vse dober začetek.

Vsi, ki smo videli odločne in krepke ljudi, smo bili prepričani, da se bo iz tega začetka v kratkem razvil mogočen deloven kolektiv, za katerega današnja delovna sila od daleč ne bo zadoščala, tako, da bo lahko nudil delo in življenje vsej svoji današnji okolici.

Po ogledu posestva so se domačini in gostje zbrali v veliki dvorani hiše. Tov. predsednik je komandanta in goste pozdravil s toplim govorom. V njem je izrazil svojo hvaležnost Armadi, ki je ustvarila današnje stanje in s svojo borbo omogočila, da se je ljudstvo dvignilo iz nekdanjih suženjskih razmer na današnjo stopnjo svobodnih kmetov, ki združeni v napredno zadrugo ustvarjajo iz nekdaj zapuščene zemlje v vseh ozirih moderno kolektivno veleposestvo. Primerjal je sedanje stanje z onim, v katerem so njegovi prednikí svoj čas živeli, ko so se za košček črnega kruha morali globoko klanjati pred «presvitlim» gospodarjem. Delo je bilo za kmeta samo ukazana dolžnost in zasluženi kruh ni preejl v plačilo, marveč kot miloščino.

Bili so često tepeni in skrovedno lačni. Jugoslovanska vojska jim je prinesla svobodo v sijajnih dneh aprila 1945, po težki borbi, v kateri je sodelovalo tudi ljudstvo Segeta, zavedajoč se, kakor je rekel predsednik zadruge, da je borba Jugoslavije tudi njihova borba. Zato se to ljudstvo ne da več odtrgati od ljudstva Jugoslavije, s katerim se je skupno borilo in trpelo za svobodo. Zaman so vsi napori razbijačev in kričačev Vidalija v Trstu, kakor so tudi brezplodne obljube De Gasperijevih klerikalcev, da bodo oni ob pomoči Amerikancev in Angležev prinesli med in čokolado.

Za Vojno upravo se je predsedniku zahvalil tov. Slavko Martelanc. Poudaril je velik pomen, ki ga ima elektrika v vsakem gospodarstvu in izrazil zadovoljnost Vojne uprave, da je lahko s tem darom doprinesla k gospodarskemu razvoju Segeta in s tem vsega istrskega ozemlja pod njeno upravo. Govorili so tudi zastopniki mladih in najmlajših; njih besede so razodevale ono odločnost, ki preveva vse to delavno ljudstvo.

Tov. polkovnik Lenac je z lahko kretnjo obrnil stikalo in zasvetila se je prvič v prostorih šegetske graščine električna luč. Zavladalo je navdušenje med ljudstvom, vzklikali so Jugoslaviji, njeni slavni vojski, njenemu vodstvu KPJ. Zal, da niso tega videli in slišali kominformisti; mogoče bi se jim le posvetilo v glavi, da se z lažmi ne pride daleč in da tukaj dela kažejo čisto nekaj drugega kot skušajo prikazati s svojim obrekovanjem.

Mize so se obložile s kruhom, mesom in vinom, ki ga daje ta sončni del Istre. Veselo razpoloženje se je stopnjevalo, saj praznujejo zadružniki danes svoj dan, ko gledajo v svetlo bodočnost na oni zemlji, ki jim je doslej bila le mačeha, kjer so trpeli in puščali vse svoje sile za druge. Danes je vsa ta žalostna preteklost za vedno pokopana.

Na zemlji okrog Segeta je medtem legla tema, le na pročelju starega gradu blesti ožarjena v novi svetlobi rdeča zvezda, simbol novega časa.

Iz dvorane pa prihaja veselo petje mladine, glasnik novega prekipevajočega življenja.

S. J.

Danes delitev sladkorja in kave

Kakor poroča Trgovska zbornica je finančno ministrstvo v Rimu določilo, da je treba tudi pri slaščorju, ki ga uvozijo iz inozemstva za prosto cono v Gorici, uveljaviti predpise zakonskega odloka št. 1418 od 14.12.1948. Po teh predpisih je treba plačati državnemu erarju razliko v ceni med italijanskim in inozemskim sladkorjem. Na ta način je odpravljena korist, ki jo je imela doslej Gorica pri nabavi inozemskega sladkorja in tako se zopet v znatni meri zmanjša korist proste cone za potrošnike tega blaga.

Kakor smo že prejšnji teden poročali, so goriški trgovci na debelo že v začetku meseca novembra sklenili pogodbo za nabavo večje množine poljskega sladkorja. Ta sladkor je zaradi raznih ovir prišel šele sedaj v Gorico in ga bodo začeli danes razdeljevati med potrošnike v Gorici in Sovodnjah.

Od danes 7. t. m. torej bo lahko dobil vsak potrošnik po 3 kg sladkorja na račun zaostankov na odrezek št. 15 potrošniške nakaznice. Istočasno bodo na odrezek št. 16 delili tudi po 400 gr surove kave (ali po 320 gr pražene) kot obrok za mesec november.

Razdeljevanje bo trajalo do 20. t. m. Trgovci z jestvinami, javni lokali in menze naj dvignejo potrebna nakazila pri Trgovski zbornici, soba št. 6.

Božična nagrada delavcem v trgovinah

Kakor poročajo sindikati predvideva nova državna pogodba za nameščence pri trgovinskih podjetjih, da bodo od letos dalje prejemali božično nagrado v višini 26 dnevnih plač, vštevši draginjsko doklado in periodične poviške.

Isto velja tudi za delavce pri pekarnah in nameščence po javnih lokalih. Delavci imajo pravico do 13. plače. Za podrobnejša pojasnila se lahko obrnejo prizadeti na sedež sindikatov v Gorici.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

Veliko hrušča a malo kupčije na semnju sv. Andreja

Na glavni dan goriškega tradicionalnega semnja, v ponedeljek po sv. Andreju, so navozili avtobusi in vlaki še precej okoličanov, ki so izkoristili prosti dan in lepo vreme za obisk Gorice in «komedij». Te so zato priliko zasedle Travnik, trg Battisti in prostor za tržnico ter s svojim oglušujočim hruščem napolnile vse mestno središče.

Tudi stojnice s klasičnim mandolatom so bile vsepovsod in kričavi prodajalci so vabili ter ponujali svoje blago, ki je bilo letos znatno cenejše od lani. Ceprav je bilo mandolata mnogo več kot lani, vendar ga je bilo še vse preveč, ne sicer za želodce, kakor pa mnogo bolj za žepe obiskovalcev, ki niso bili v nikakem sorazmerju z željami po razstavljenem blagu, ki ga je bilo povsod v obilici.

Vrtiljaki, avtomobilčki, ruska železnica, ražne atrakcije in druge komedije so imele tudi svojih nekaj ulic bolj živahnega prometa zlasti v popoldanskih urah tja do mraka.

Vkljub vsemu direndaju, ki je bil morda celo večji kot lani, pa so bile goriške gostilne zelo malo zaposlene in tudi po trgovinah so z lahkoto postregli svojim gostom. Pri raznih prodajalcih okrog stojnic na Travniku so se zbirale gruče ljudi, poslušale njihovo hvalnico svojemu blagu in ko so končali, so se tudi gruče razšle in le redki so se odločili, da so si kupili kakšno malenkost.

Iz vsega tega je jasno razvidno, da niso ljudje tisti, ki manjkajo v Gorici, saj je te vrste blaga še preveč po vsej naši državi in imajo kar se brezposelnih tiče v Gorici celo državni rekord. Pač pa pogrešamo tistega gospodarskega razmaha, ki bi nudil vsem tem ljudem delo in zaslužek ter s tem možnost, da bi lahko zadostili svojim potrebam po blagu in drugih dobrinah, ki bi jih tako potrebovali zase in za svojo družino. Tako pa smo tudi sedaj lahko ugotovili žalostno in neizpodbitno dejstvo: Na eni strani obilica blaga, ki bi ga radi prodali, na drugi strani pa še večje število potrebnih, ki bi to blago prav radi kupili, ko bi le imeli zanj dovolj denarja. Tako pa je, razen pri mandolatu in morda pri komedijah kjer ni treba toliko šteti, ostalo na obeh straneh največkrat samo pri neizpolnjenih željah.

Tak je bil torej ta drugi Andrejev semenj po podpisu mirovne pogodbe. O razstavah, ki so bile s tem v zvezi organizirane, pa bomo spregovorili drugič.

ZAPRTA PEKARNA

S prefektovim odlokom od 24. novembra t. l. je bilo odločeno, da ostane zaprta za 5 dni pekarna Ernesta Cechet v Petovljah. Odlok navaja, da so tam prodajali kruh, ki ni odgovarjal zakonskim predpisom.

IZPRED SODIŠČA

Z obljubo milijona ji je izvabil pol milijona

Junija letos so na goriški sodniji obsodili 38-letnega železničarja De Marchija Lucijana na devet mesecev zapora in 24.000 lir globe pogojno, ker je več kot dve leti vlačil za nos natakarico Tommasi Pierino, ji obljubljal poroko in sijajno življenje, ji prikrival, da je že poročen in ji pri tem polagoma izpulil 500.000 lir z zagotovilom, da ji vsoto vrne, čim bo od železniške uprave prejel vse zaostanke svoje plače, ki naj bi znašali skoraj milijon. Ker pa je «mili» mož smatral to kazen zanj preostro, je vložil priziv na sodišče. Toda tudi tukaj so ga priznali za krivega njegovega podlega dejanja in mu kazen vsestransko potrdili. Kakor De Stabilejeva bo moral tudi on poravnati stroške prizivne razprave in plačati odvetnika Tommasijeve v znesku 10.000 lir

Iz šale je prišlo zares

Nato je zasedel zatožno klop 56-letni mehanik Franza Emanuel iz Tržiča, ki je zaposlen pri tamkajšnji občinski bolnici. Franza je med osebjem bolnišnice znan kot pretkan šaljivec. Mnogokrat je marsikateremu nameščencu kaj nakuhal. Jemal je kolesa, klobuke itd. in jih vrnil šele naslednjega dne, ko so prizadeti že obupali, da jih bodo še kdaj videli. Tako je nekega deževnega dne babica Maimos Marija svoj dežnik obesila na okno svojega laboratorija, da se malo odteče. Franza, ki se mu je zdelo to malce čudno, je dežnik kar dal pod roko in ga odnesel domov z namenom, da prestraši Moimosevo, da so ji dežnik odnesli neznanci. Toda Maimoseva, ki je res tako mislila, kakor je Franza želel, je tatvino prijavila orožnikom, ki so takoj iztaknili dežnik pri Franzi in ga prijavili sodnim oblastem kot tatu. Tako je prišel Franza zaradi ene izmed tolikih, šal pred sodišče. Pri zaslišavanju si je snel naočnike in se nad svojo neumnostjo bridko zjokal. Oprostili so ga, ker ni zakrivil kaznivega dejanja.

Stari znanci pred sodiščem

Dolgi in zapleteni sodni boj med prof. Leonardijem in njegovo sostanovalko Mercedes De Stabile, ki se že več mesecev vleče od razprave do razprave na goriški sodniji, je včeraj imel svoj odmev tudi na kazenskem sodišču.

Profesor Icilio Leonardi je že lanskega leta prijavil sodnim oblastem 44-letno Bignolini por. De Stabile Mercedes in jo obdolžil, da je ta maja istega leta razžalila njegovo čast s tem, da mu je povedala, da je nagnusen človek in mu pri tem tudi grozila, da mu bo zaprla vhod v stanovanje. Temu sporu je prisostvovala tudi profesorjeva prijateljica Agresti Karolina, ki je hotela De Stabilejevo pomiriti in si tako zaslužila njeno grožnjo, da če še enkrat prestopi prag profesorjeve sobe, bo kratkomalo zletela skozi okno. Na sodniji so De Stabilejevo obsodili, zaradi grožnji proti profesorju na 20.000 lir globe pogojno in jo zaradi grožnji Agrestijevi in pa psovanja Leonardija oprostili zaradi pomanjkanja dokazov. De Stabilejeva je proti tej obsodbi, ki si ji je zdela povsem krivična, vložila priziv, ki pa ga sodišče ni sprejelo in ji je kazen vsestransko potrdilo. Poleg tega si je De Stabilejeva nakopala še stroške prizivne razprave in poravnati bo morala tudi račun zagovornika prof. Leonardija v znesku 10.000 lir.

Izkoriščevalska pogodba predilnice v Krminu

Delavke hočejo prisiliti na oseminpolurno delo za 580 lir

Poročali smo že, da so končno odprli krminsko predilnico za svilo in povedali na kratko o izkoriščevalnih manevrih, ki jih skuša uveljaviti gospodar pri delavkah, izkoriščajoč veliko bedo in brezposelnost, ki vlada v vsej goriški pokrajini.

Lastnik predilnice v Krminu je Svicar Andree in vodstvo predilnice je menda nalašč zavlačevalo z začetkom del. Se preden pa so tovarno odprli, že se je med delavstvom razširil glas o izkoriščevalski delovni pogodbi, katero bi radi vsilili predilkam ker mislijo, da bodo spričo svojega težavnega položaja pristale na kakršne koli pogoje vodstva podjetja.

Po tej pogodbi naj bi bila določena dnevna mezda po 580 lir za osemurno delo; to jim še ni dovolj, ampak mislijo zahtevati, da naj vsaka delavka napravi še pol uro dnevnega dela zastonj. Poleg tega pa je še grožnja, da bodo kar množično odpustili, ako bi se delavke drznile obrniti se na kakšno sindikalno organizacijo za pomoč pri zaščiti svojih interesov in pravic.

Na ta način bi radi postopali z nekaj sto predilkami, kakor svojčas v srednjem veku, ko je bil delavec še suženj svojega gospodarja. Kaže da se ravnateljstvo pri teh svojih mahinacijah opira na nekatere maloštevilne predilke, ki v svoji socialni nezrelosti še niso doumele, da bo tudi njihova škoda, če bodo dopustile, da jih ravnateljstvo izrabi v svoji borbi proti ostalim delavkam.

Vendar pričakujemo, da se bodo znale delavke potegniti za svoje pravice, kakor že lani in vsa pretekla leta. Pri tem lahko računajo na podporo vsega zavednega delavskega razreda, ki jim bo pomagal, da se ne uvedejo tako sramotni delovni pogoji, kakršnih ni poskušal uvesti niti fašizem.

Zakol prašičev za dom

Goriško županstvo opozarja vse kmetovalce in druge zasebnike, ki nameravajo zaklati prašiče doma, da morajo na podlagi člena 13 pravilnika o zdravniškem pregledu mesa vsi prizadeti vsaj 24 ur pred zakolom javiti občinskemu živinozdravniku (ul. Duca d'Aosta 107) od 8. do 9. ure in od 12. do 14. Živinozdravnik bo določil uro pregleda in zakola, da bo tako imel možnost natančno pregledati meso.

Prašičja rdečica

Kakor je razvidno iz živinozdravniškega vestnika za drugo polovico novembra, je zdravstveno stanje med živino v naši pokrajini tudi za to obdobje kar zadovoljivo. Prijavljena sta bila samo dva primera prašičje rdečice, in sicer eden v Gorici, drugi pa v Zadraju. Med govejo živino ni bilo opaziti znakov kužnih bolezni.

Vlom v stanovanje

Z žeparstvom je vedno težja reč in to so spoznali tudi tatovi, ker ljudje ob večjih gnečah bolj pazijo na svoje denarnice. Zato so se v nedeljo neznani tatovi lotili drugačne taktike.

Popoldne med 15. in 16. uro so se priplazili v hišo št. 23 na Verdijevem korzu in ko so se prepričali po zvonenju pri vratih, da v stanovanju dr. Sussija Justa v drugem nadstropju ni nikogar, so vlomili vrata in premetali vse stanovanje na lovu za denarjem in dragocenostmi. Prebrskali so tudi žimnice. V nekem miznem predalu so našli 10 tisoč lir in to je bil, poleg dveh rjuh in klobuka, edini plen, ki so ga odnesli. Pač pa so pozabili pogledati v malo škatlo na psihi, v kateri je bilo več draguljev precej velike vrednosti.

KOLO SO MU UKRADLI

Včeraj je javil na policiji 58letni Kropar Avgust, ki stanuje na Sempetrski cesti 82, da mu je neznani «dobrotnik» odpeljal njegovo kolo v trenutku, ko ga ni imel pred očmi. Kolo je še zelo dobro in ga ceni na 20 tisoč lir.

ZEPARJI NA DELU

V bolj majhnem merilu so se tudi na ponedeljski semanji dan uveljavili sejmski žeparji, ki ne zamudijo takih prilik.

Tako je prijavila včeraj Batistuta Zora por. Sirok iz ul. Mazzini 15, da ji je na sejmišču pri komedijah zmanjkala iz žepa denarnica, v kateri je imela 3500 lir in osebne dokumente.

Druga žrtev je bil Leban Ivan z Oslavij, ki mu je pravtako neznan žepar izmaknil denarnico s 5100 lirami in dokumenti.

PEČ JE PREVRNILA

Prejšnji dan je 31letna Venturini Rina, ki stanuje v ulici Pavia 22, čistila neko peč v hiši, na trgu Catterini, kjer je običajno zaposlena. Pri tem pa se je peč preveč nagnila, izgubila je ravnotežje in ji padla na desno nogo. Zaradi velike teže se je noga zlomila in Venturinijevo so morali odpeljati v bolnišnico, kjer bo ostala nekaj dni na zdravljenju.

Povrnitev premoženja ki so ga zaplenili Nemci

Goriška prefektura sporoča: Zavezniška uprava v Berlinu je v letošnjem juliju izdala odlok, s katerim odreja povračilo obstoječih dobrin njihovim zakonitim lastnikom, katerim so bile odvzete zaradi rasnih, verskih, narodnih ali drugih preganjanj. Te vrednosti morajo presegati 1000 nemških mark in mora spadati dejanje v obdobje od 30. januarja 1933 do 8. maja 1945.

Ukrep velja samo za zapadni predel Berlina, ki je pod upravo zapadnih velesil. Prošnje je treba predložiti do 30. junija 1950 na urad za zaplenjene dobrine v Belinu W 30 Neurnbergerstrasse 53/55, po predpisih kakor so navedeni v odloku vojaškega poveljstva od 16.2.1949. Te predpise lahko zainteresirani prejmejo od zunanjega ministrstva v Rimu.

Osebe, ki nimajo stalnega bivališča v Nemčiji, morajo obenem s prošnjo imenovati tudi svojega zastopnika v Nemčiji, kateremu bodo uradi sporočili vsa obvestila in izročili dokumente.

Odgovarjajoči zneski bodo izplačani upravičencem v nemških markah in ne bodo delali nobenih izplačil izven Nemčije, niti jih menjali v kakšno drugo valuto, dokler ne bo v ta namen na razpolago dovolj tujih valut.

Miklavževanje v Gorici

Očak Miklavž je včeraj telefonično sporočil našemu uredništvu v Gorici, da bo prišel jutri 8. t. m. na miklavževanje v Gorico, ki bo ob 15. uri v Dijaškem domu na Svetogorski cesti 42 (Ul. Montesanto)

Ker bo ob tej priliki prinesel Miklavž zvrhan košdaril, vabimo vso našo mladino, da naj ne zamudi te lepe prilike. Torej na svidenje jutri ob 15. uri v Dijaškem domu!

Otrok je pil varekino

V ponedeljek je 5letna Pais Julijana, ki stanuje pri starših v ul. XX. septembra št. 31 pomotoma prijela za posodo, v kateri je bila varekina. Čim je napravila požirek, se je deklica takoj zavedla pomote. Vendar so jo morali takoj poslati v bolnišnico pri Ročeči hiši, kjer so ji zdravniki brž izmili želodec in jo rešili zastrupljenja. Se istega dne so jo lahko poslali domov, ker je bila izven nevarnosti.

Miklavžev obisk v Pevmi

Jutri ob 16. uri bo prišel Miklavž v Pevmo, kjer bo v prosvetni dvorani nagradil pridne otroke. Vabimo vse otroke, da se miklavževanja udeležijo, ker bo verjetno za kakšno darilo, saj ima Miklavž precej velik koš.

Pri tov. Feiglovi v Pevmi pa sprejema tudi darove za odrasle, ki jih bo delil ob tej priliki. Pridite vsi!

PREGLED SOFERSKIH IZK

Smotri in značaj sofijskega procesa

Pod tem naslovom je objavila nadeljska «Borba» naslednji članek:

30. novembra t. l. je bila v Sofiji objavljena obtožnica proti Trajču Kostovu, namestniku predsednika ministrskega sveta in tajniku Centralnega komiteja bolgarske Komunistične partije. Razen Kostova je obtoženih še deset oseb, med njimi tudi finančni minister Ivan Stefanov, pomočnik ministra za gradnje in ceste Nikola Pavlov in pomočnik predsednika komiteja za gospodarska in finančna vprašanja Nikola Načev. Naposled je kot po navadi obtožen tudi jugoslovanski državljan bivši svetnik jugoslovanskega poslaništva v Sofiji, dezerter Blagoje Hadži-Panzov.

Ker se je v vodstvu bolgarske Partije in države že zdavnaj vsidrala vohunska agentura, ki jo je vodil Trajčo Kostov, je bil ta proces nujen in logičen. Seveda samo v tem primeru, če bi bil njegov smoter, odločno obračunati s to vohunsko zalego, če bi bil njegov namen očistiti bolgarsko Partijo in državni aparat vohunov in sovražnikov socializma. Toda že iz besedila obtožnice je razvidno, da to ni smoter tega procesa. Besedilo obtožnice in izbira obtoženih priča o tem, da bo proces proti Trajči Kostovu v Sofiji repriza budimpeštanske burke.

Sofijski proces je samo nadaljevanje sovjetske politike grobega pritiska

Proces v Budimpešti je skušal dokazati, da menda pripravlja Jugoslavija zaroto proti Madžarski, da bi strmoglavila njeno vodstvo, z drugimi besedami, da je delala proti neodvisnosti Madžarske, proti njeni suverenosti, kar pomeni v skrajni liniji — proti miru. Vse to je bilo natanko na liniji politike sovjetske vlade, katere obveščevalni organi so tudi organizirali ta proces, da bi na eni strani kompromitirali borbo Jugoslavije za enakopravne odnose med socialističnimi državami, za enakopravnost in suverenost malih narodov in da bi na drugi strani z izmišljenimi obtožbami potrdili navajanja sovjetskih not ter predstavili Jugoslavijo kot leglo zarotniške dejavnosti proti neodvisnosti socialističnih držav ter s tem opravičili ukrepe zastraševanja in surovega pritiska, ki jih je sovjetska vlada izvajala, da bi strla trdno stališče jugoslovanskega vodstva ter razbila enotnost komunistov in narodov Jugoslavije. Toda temu procesu ni uspelo dokazati navedbe obtožnice oziroma sovjetskih not. Namesto, da bi v očeh svetovne javnosti kompromitiral Jugoslavijo, je ta proces prav nasprotno kompromitiral njegove inscenatorje in organizatorje, ki so se tudi ob tej priložnosti razgalili kot falzifikatorji in krivopriseżniki. Proces in kampanja pritiska, ki je nastala pred procesom ter se nadaljevala po njem, da bi preplašila narodne Jugoslavije ter oslabila njih vztrajnost in trdno voljo boriti se za ohranitev neodvisnosti in suverenosti njihove države, sta docela zgrešila svoj glavni smoter. Nasprotno, to izmišljeno izzivanje madžarske vlade oziroma njenih moskovskih naročodajalcev je samo potrdilo enotnost ljudstva in vodstva ter okrepilo njuno prepričanje, da gre samo za nov poskus, da bi Jugoslavijo podredili nadzorstvu ZSSR, se pravi, da bi ji vsilili prav iste nepravilne odnose, ki označujejo odnose vzhodnoevropskih držav nasproti ZSSR.

Sofijski proces, ki se začenja z istočasnim objavljanjem nove budimpeštanske resolucije Informbiroja je samo nadaljevanje sovjetske politike grobega pritiska, ki ji ni uspelo dobiti zadoščenja na budimpeštanskem procesu in ki skuša s sofijsko reprizo dobiti pred demokratičnim javnim mnenjem proste roke za nova podjetja, za nova izzivanja, obmejne incidente, skratka za nadaljevanje sovražnega ravnanja nasproti naši državi.

Nova resolucija Informbiroja, ki je naznačila smernice in dala teze za obtožnico proti Kostovu, dejansko ne vsebuje nič novega. Razen ponavljanja starih obrekovanj in zmerjanja jugoslovanskih komunistov, ugotavlja, da Jugoslavija ni več samo «privesek» imperialistov, država, v kateri je obnovljen kapitalizem, marveč fašistična država, kova Caldarisove Grčije in Francove Španije, ki je postala «orodje napadalne politike imperialistov» in «katere vodstvo se je spremenilo v direktnega pomočnika in netilca nove vojne». Tem navedbam, ki so jedro nove resolucije, docela ustrezajo navedbe obtožnice proti Kostovu, kar že samo po sebi dokazuje, da bo naloga sofijskega procesa dokazati verodostojnost trditev budimpeštanske resolucije in hkrati opravičiti nadaljevanje surovega pritiska in prisilne politike, ki jo izvaja sovjetska vlada s skrajnim — toda nerealnim — smotrom, uničiti neodvisnost Jugoslavije in po jo spraviti pod svoje nadzorstvo.

Kompromitirati hočejo pred bolgarskimi demokratičnimi množicami borbo Jugoslavije za enakopravnost med socialističnimi državami

Razen teh protijugoslovanskih smotrov hoče sofijski proces tudi preplašiti bolgarske komuniste in ljudstvo, ki se ne strinja s politiko bolgarske vlade, ki je potisnila državo v odvisnost od ZSSR, okrepiti neenakopravni odnos Bolgarije do ZSSR, s čimer bi postala neodvisnost in suverenost naroda le prazna in puhla fraza. Hude gospodarske nesreče in politični krči, ki so jih povzročili takšni neenakopravni odnosi, so povzročili čedalje večje nezadovoljstvo bolgarskih množic, ki vedno bolj spoznavajo nepravilnost politike vodstva bolgarske Partije in države. Potemtakem ima proces tudi to nalogo, da odvrne pozornost bolgarskega naroda od tistih problemov, ki jih je narod natančno ugotovil, da prikrije pravega povzročitelja njegovih težav, da pokaže, da ni nevarna za neodvisnost Bolgarije sovjetska vlada, ki je s pomočjo bolgarskega vodstva tudi dejansko ukinila neodvisnost Bolgarije, marveč Jugoslavija z njenim vodstvom, ki varuje svojo neodvisnost pred naskoki sovjetske in od nje odvisnih vlad, boreč se hkrati za neodvisnost in enakopravnost malih narodov nasploh in potemtakem tudi za neodvisnost ter enakopravnost bolgarskega naroda in države.

Kakor budimpeštanski, tako stremi tudi ta sofijski proces za tem, da bi ustrahoval komuniste v ostalih ljudsko-demokratičnih državah, ki se ne strinjajo z uslužnim stališčem svojih vodstev nasproti sovjetski vladi in pri tem izražajo svojo naklonjenost za borbo jugoslovanskih komunistov in narodov Jugoslavije. Potemtakem pomeni ta proces grožnjo, da bodo vsi ti razglašeni za imperialistične vohune, da bodo z njimi kot takimi primerno ravnali in obračunali. To dokazuje, kakšno je stanje v teh državah in partijah, v katerih se vodstvo pri uresničevanju resolucije Informbiroja vedno bolj oddaljuje od naroda in od partijskega članstva, ki danes spoznava in mu je čedalje bolj jasno, do takšna politika ne koristi državi in graditvi socializma, marveč zgolj sebičnim koristim sovjetske vlade. V nasprotju s tem sta v Jugoslaviji enotnost in povezanost vodstva, partijskega članstva in naroda vsak dan močnejša prav zato, ker je borba naše Partije in vlade odraz volje ljudstva in komunistov Jugoslavije, ohraniti neodvisnost svoje države, zgraditi socializem brez ozira na vse težave, na grožnje, na pritisk, note, procese, izzivanja, ne glede na premik čet ob meji itd..

Smoter sofijskega procesa je kompromitirati Jugoslavijo v očeh bolgarskega naroda, predstaviti jo kot napadalca na neodvisnost njegove države in tako izbrisati iz njegovega spomina vse, kar je Jugoslavija storila za Bolgarijo med vojno in po vojni, obtožiti Jugoslavijo osvajalnih načrtov in s tem povzročiti in razplamteti šovinistične strasti in mržnjo do vsega, kar je jugoslovansko. Ta namen procesa je poudarjen v obtožnici proti Kostovu prav zavoljo tega, ker se je prijateljstvo naših narodov in bolgarskega naroda naslonilo na trdne temelje — to pa zaradi čustev in želj bolgarskega naroda in jugoslovanskih narodov ter naporov in zavzemanja naše vlade, ki je pomagala bolgarskim komunistom pri organiziranju partizanske borbe ter po vojni pri utrditvi demokracije v Bolgariji z dajanjem pomoči (odpovedjo reparacijam, prenašanjem naših izkušenj itd.), zlasti pa s svojim zavzemanjem za utrditev mednarodnega položaja nove Bolgarije, v kateri so videli premaganega zaveznika Hitlerjeve Nemčije.

Južnoslovanska federacija naj bi bila imperialistična zamisel

Obtožnica posveča posebno pozornost vprašanju južnoslovanske federacije.

Obtožnica jo skuša prikazati kot zamisel imperialistov, ki jo je poskušal uresničiti Kostov kot njihov glavni agent v Bolgariji in naše vodstvo kot njih agentura v Jugoslaviji. V nasprotju s tem navaja obtožnica, da je Dimitrov nasprotoval ideji federacije, o kateri so menda vodili razgovore samo Kostov na eni ter Tito, Kardelj, Djilas in Ranković na drugi strani. Takšno lažnivo prikazovanje zamisli federacije, za katero se je Dimitrov iskreno zavzemal in je dobil zaradi tega ukor od sovjetske vlade, namen, da bi jo prikazali kot zamisel imperialistov, ki jo zastopa v Bolgariji Kostov, (ki je bil v resnici njen nepomirljiv sovražnik in sabotiral njeno uresničenje z raznimi pretvezami) je poskus, da bi bila kompromitirana v očeh bolgarskega naroda prav zato ker je zamisel o federaciji Južnih Slovanov njemu tako blizu, česar so se zavedali tudi sami tvorci obtožnice.

Podobno kot zamisel o zasužnjevanju Bolgarije s strani Jugoslavije označuje obtožnica tudi stališče naše vlade o nacionalnih pravicah makedonskega naroda v Bolgariji. Iz izpovedb obtoženih Kostova, Hadži-Panzova in drugih je razvidno, da so makedonske politične in kulturne organizacije, ter ustanove «agenture UDV», da je želja pirinskih Makedoncev za združitvijo «uspeh dejavnosti agentov UDV». Z eno besedo skuša obtožnica, kakor vprašanje federacije prikazati tudi težnje pirinskih Makedoncev za rešitev svojega nacionalnega vprašanja kot zamisel imperialistov, katere uresničenje je omogočil vohun Kostov — četudi je znano, da je zagrizen sovražnik Jugoslavije in zagovornik zamisli o sanštefanski Bolgariji nasprotoval rešitvi makedonskega nacionalnega vprašanja.

Razglašajoč zamisel federacije južno-slovanskih narodov in pravico makedonskega naroda do samoodločbe kot plan Jugoslavije, ki hoče zasužnjiti Bolgarijo in ji «vzeti Pirinski kraj», da bi tako odcepila Bolgarijo ali «njen» del od socialistične fronte in jo priključila kapitalističnemu svetu, obtožnica z grozečim tonom opozarja bolgarski narod in pirinske Makedonce, da bodo razglašeni za vohune imperialistov, če se ne bodo enkrat za vselej odrekli svojim nacionalnim težnjam. Potemtakem je eden izmed smotrov sofijskega procesa tudi ta, da opraviči preganjanje Makedoncev v Bolgariji, da jim zbije iz glave sleherno misel na združitev s svojimi brati v Republiki Makedoniji, da uniči njihove težnje za svobodnim življenjem in razvojem njihove makedonske nacionalne kulture.

Iz obtožnice proti Kostovu, iz celotnega njenega besedila, iz slehernega njenega dela posebej, je jasno razvidno, da ni njen smoter obračunati s sovražniki ljudstva razgaliti njihovo vohunsko in zarotniško dejavnost. Obtožnica kaže, da bo celoten proces takšen, da bo vseboval vse elemente za borbo proti Jugoslaviji.

Budimpešta - Sofija: dva procesa - isto lice

Vse priprave pred sestavljanjem obtožnice so bile izvedene po budimpeštanskem vzorcu. Posebni zakon za razpravo proti Raiku na Madžarskem — posebni zakon za razpravo proti Kostovu v Bolgariji. Glavni obtoženec v Budimpešti: minister madžarske vlade in član Politibiroja madžarske partije — glavni obtoženec v Sofiji: podpredsednik bolgarske vlade in tajnik bolgarske partije. Raikov sekundant — «obtožena» priča: Brankov, dezerter, nekdanji svetnik jugoslovanskega poslaništva v Budimpešti, izdajalec svoje Partije in domovine — Kostovljev, sekundant, «obtožena priča: Hadži-Panzov, dezerter, nekdanji svetnik jugoslovanskega poslaništva v Sofiji, izdajalec svoje Partije in domovine.

Prav tako kot na Madžarskem so se aretacije obtoženih pod vodstvom NKVD izvršile tudi v Bolgariji. Tudi Raika in Kostova so peljali pred sojenjem v Moskvo, da bi ju «pripravili». Oba dajeta na zaslišanju dolga priznanja in se spuščata v najmanjše podrobnosti, pri čemer se spominjata vsega, kar sta storila in govorila ob vsaki priliki in celo več; priznavata in se spominjata tistega, česar nista storila in govorila.

Kot na Madžarskem so tudi v Bolgariji aretacijo obtoženih na procesu spremljale množične aretacije komunistov in poštenih rodoljubov, ki nimajo s procesom nobene zveze in katerih «zločin» je bil samo v tem, ker se niso strinjali s politiko svojih vlad, ki spravljajo svoje dežele v položaj vse večje odvisnosti od ZSSR.

Način dela in organizacija uvodnega dela procesa do objave obtožnice in sama vsebina obtožnice ter celo slog in terminologija kažejo, da je organizirala sofijski proces ista roka, ki je vodila budimpeštanski proces.

Glavnega obtoženca Trajča Kostova poizkuša obtožnica predstaviti kot izvajalca zarotniške delavnosti jugoslovanske vlade, kot bližnjega in zaupnega sodelavca jugoslovanskih vodij, s katerimi se je ta povezal z imperialističnimi obveščevalnimi centri. Na drugi strani označujejo Kostova v obtožnici kot podlega in ogorčenega sovražnika Sovjetske zveze in nasprotnika dimitrovske politike zbližanja Bolgarije in ZSSR. Taka ocena Trajča Kostova priča o tem, da poizkušata preiskava in obtožnica umeriti potek procesa na tisto stran, ki ugaja ciljem organizatorjev te provokacije proti Jugoslaviji. Toda čeprav so se sestavljalci obtožnice še tako trudili, da bi vohuna Kostova povezali z našim vodstvom, niso mogli ovreči vrsto dejstev, ki razgaljajo te poizkuse kot navaden falzifikat in izmišljotino.

Trajčo Kostov - vohun, izdajalec in sovražnik jugoslovansko - bolgarskega zbližanja

Trajča Kostov je v imenu bolgarskega CK sodeloval pri sprejetju resolucije Informbiroja, bil je njen podpisnik, glavni propagator in izvajalec. Na drugi strani je bilo njegovo stališče do Jugoslavije, KPJ in njenega vodstva vedno do skrajnosti sovražno. On je tisti, ki je v imenu vodstva bolgarske Partije izvajal politiko likvidiranja oborožene vstaje v Makedoniji. On je tisti, ki je z Bojanom Balgaranovim ob pomoči Satorova «Sarla» likvidiral makedonsko partijo kot del KPJ in jo priključil bolgarski partiji, priznavajoč dejansko okupacijo Makedonije s strani bolgarske vojske, kar je bilo popolnoma v skladu z njegovimi načrti o sanštefanski Bolgariji. Kostov je tisti, ki je tudi po osvoboditvi vodil znotraj vodstva bolgarske Partije kampanjo proti Jugoslaviji njeni Partiji in vodstvu, ter nasprotoval volji Dimitrova za zbližanje z Jugoslavijo, ki je ustrezalo tudi željam in razpoloženju bolgarskega naroda. V tem smislu je sabotiral in javno nasprotoval ideji federacije in pravilni rešitvi makedonskega vprašanja v Bolgariji. V svoji mržnji do vsega, kar je jugoslovansko, je prepovedal, da bi izkoriščali in prenašali izkušnje iz Jugoslavije, sabotiral in oviral je izpolnjevanje blejskega sporazuma itd. Stevilni so primeri, ki kažejo Trajča Kostova kot sovražnika Jugoslavije, - njene Partije in njenega vodstva. Ta dejstva poizkuša prikriti obtožnica in s popolnoma izmišljenimi trditvami predstaviti Kostova kot zaupljivo osebnost jugoslovanskih vodij, ki so vedeli o njem samo to, da je sovražnik bolgarsko-jugoslovanskega zbližanja, da je vohun in izdajalec svoje Partije in so glede na to določevali svoje stališče do njega.

Na drugi strani so Kostova nekateri ljudje v vodstvu bolgarske partije zelo skrbno prikrivali. Ti ljudje so dobro poznali njegovo umazano preteklost, njegovo izdajalstvo in vlogo, ki jo je odigral v povojni situaciji v Bolgariji. Tudi v bolgarski javnosti so vedeli, da je Kostov zakrivil propad bolgarske partije med vojno leta 1942. Ob tej priliki so izvemši Kostova ustrelili vse aretirance, skoraj ves Centralni komite, ki je bil tedaj v Bolgariji, Kostova pa so obsodili na zapor. Od tega dneva datira njegova povezanost z Geševim, šefom sofijske policije, s katerim se je povezal tudi z inozemsko obveščevalno službo. Vse to ni oviralo Kostova, da bi takoj po vojni ne zasedel vodilnega položaja v Partiji in da ga je komaj odstopil Dimitrovu, proti kateremu se je neprestano vztrajno boril. Ta dejstva so dolga leta skrivali pred partijskim članstvom in bolgarskim narodom.

Dejstvo je, da smo mi prvi razkrinkali Kostova kot vohuna in izdajalca in na to svojčas tudi opozarjali. Sporočilo Tanjuga, pisanje «Borbe» in našega ostalega tiska od meseca aprila t. l. dalje, je že tedaj opozarjalo na poizkuse, da nameravajo bolgarsko vodstvo prikriti Kostova kot vohuna, sovražnika in izdajalca.

Ko je Tanjug prinesel poročilo o aretacijah v Bolgariji, je bil objavljen z bolgarske strani demanti in sporočilo, da so Kostovu odvzete partijske funkcije zaradi «odmika», «Rabotničesko delo» je z namenom, da bi demantiralo aretacijo in prikrilo resnico, priobčilo tudi članek s podpisom Kostova, bolgarsko zunanje ministrstvo pa je celo protestiralo pri našem poslaništvu v Sofiji V tej noti št. 102 —50—I. z dne 14. aprila 1949 je rečeno:

«V sporočilu Tanjuga, ki je bilo izdano 1. in 5. aprila, se širijo netočni glasovi o aretaciji višjih državnih in partijskih delavcev, obtoženih zaradi vohunstva». V sporočilu se naštevajo imena Rača Angelova, Ljubana Angelova, Trajča Kostova, Nikičeva, Bradistilova, Karaslavova in drugih, za katere agencija ni mogla in ne da bi vedela, da daje netočna poročila, zaradi česar so bile nekatere teh oseb prisiljene to demantirati v bolgarskem tisku». In dalje:

«S svojim sporočilom z dne 6. aprila t. l. in kljub temu, da je izšlo neposredno po objavi resolucije v bolgarskem tisku dne 5. aprila, ki osvetljuje razloge, zaradi katerih so Kostova odstranili z njegovih položajev, Tanjug nadalje prinaša iste netočne obrekovalne trditve. Ob priliki omenjenih primerov sovražnih izmišljotin, bolgarska vlada najodločneje protestira pri vladi FLRJ itd...» itd.

Ta nota (ki jo je naše poslaništvo vrnilo kot žaljivo in obrekovalno) jasno kaže, koliko je bilo bolgarskemu vodstvu do tega, da bi resnico o Trajču Kostovu skrilo pred javnostjo.

Kostovu bo kot glavni priči pomagal in sekundiral ter dopolnjeval njegove izjave izdajalec Hadži Panzov, ki so mu ruski režiserji zaradi romanjkanja vsake originalnosti dodelili istovetno vlogo kot Brankovu v Budimpešti ker se je pokazalo, da daje Hadži Panzov zadostno jamstvo da bo vestno izpolnil dodeljeno nalogo.

Jugoslavija naj bi hotela Dimitrova „odstraniti" toda umrl je v Moskvi

Posebno pozornost so posvetili v obtožnici Dimitrova in njegovi smrti. Na več mestih omenjajo ime Georgija Dimitrova. Vedno potvarjajo njegovo stališče kot n. pr. o vprašanju federacije zbližanja z Jugoslavijo ter poudarjajo nekakšno njegovo nezaupanje do jugoslovanskega vodstva itd. Končno navajajo kot krono vseh laži izjavo Kostova da so še pričeli jugoslovanski vodje, ker so bili baje ljubosumni na avtoriteto, ki jo uživa Dimitrov, in ker je bil on baje nepremostljiva ovira za izvajanje nekakšnih njihovih načrtov baviti z mislijo, da bi ga «odstranili», kolikor ne bi zaradi slabega zdravja kmalu umrl. Toda dejstvo je, da so Dimitrova zaradi slabega zdravja odpeljali v Moskvo in je tam — umrl. To je zelo nesrečna okoliščina glede trditve obtožnice o odstranitvi Dimitrova s strani jugoslovanskih vodij, kakor je bilo preračunano in namišljeno, četudi zelo nespretno, na to, da oporeka dejstvom, da je gojil Dimitrov simpatije za borbo, ki jo vodijo jugoslovanski komunisti in narod za enakopravne odnose med socialističnimi državami.

Ostale trditve in stališča obtožnice dopolnjujejo te navedbe, jih «pojasnjujejo» in «dokazujejo», to je poizkušajo prikriti pravo vlogo Trajča Kostova, organizatorje in režiserje tega procesa. Toda iz same obtožnice, ki je pravi mozaik laži, obrekovanj, izmišljotin in falzifikatov — se proti želji njenih sestavljalcev odraža resnica o naši državi, ki se s svojo Partijo na čelu bori za pravične odnose med socialističnimi državami, za neodvisnost malih držav, za suverenost narodov.

Odgovor beograjske „Borbe" na II. resolucijo Informbiroja

(Nadaljevanje s I. strani.)

ga koli tovrstnega odpora in zaradi vidne naraščajoče enotnosti množic na liniji CK KPJ ni Informbiroju ostalo drugega, nego da se spravi na delo, da si izmisli drobne novice o «ilegalnih sestankih».

Glede postavljanja budimpeštanske resolucije, da borba proti «Titovi kliki» predstavlja internacionalistično nalogo komunističnih in delavskih partij vsega sveta, si «Borba» zastavlja vprašanje o tem, kaj naj dejansko pomeni ta poizkus vlade Sovjetske zveze, da proglasi s pomočjo Kominforma Jugoslavijo kot fašistično državo ter da mobilizira komunistične in delavske partije za križarsko vojno «z vsemi sredstvi» proti novi Jugoslaviji.

«To ne more pomeniti nič drugega — poudarja «Borba» — kot usodno dezorientacijo mednarodnega delavskega gibanja, da bi sodelovalo v protirevolucionarnih in škodljivih avanturah, v katerih najde lahko samo škodo. Razen tega pomeni to javno preobrazbo komunističnih in delavskih partij v propagandistične, vohunske in diverzantske sovjetske centre proti socialistični Jugoslaviji. To pomeni cinično igro z avtoriteto mednarodnega delavskega gibanja in njegovih partij, ki niso osebni fevd niti vlade Sovjetske zveze, niti njenih megafonov v Informacijskem uradu, temveč delo in dragocena pridobitev celih generacij revolucionarjev v vseh deželah.

Poskus organiziranja mednarodne zarote pod zastavo obrambe miru proti majhni državi, ki ni nikoli v zgodovini imela napadalnih namenov, nadaljuje «Borba», nudi lahko vojnim hujskačem novo orožje za resno oškodovanje stvari miru.

«Borba» poudarja nato odnose med državami ljudskih demokracij v Donavskem bazenu in na Balkanu, ki so obstajale že pred resolucijo Informbiroja in tistih, ki so se razvile pozneje ter nadaljuje:

«Splošno je znano, da v prav nobeni sosednji državi ljudske demokracije ni imel nihče prilike, da bi se priteževal proti Jugoslaviji in njenemu vodstvu. Znano je tudi, da so v vseh teh državah vse do usodne kominformistične iniciative Moskve, z Jugoslavijo postopali kot iz iskrenim in zvestim prijateljem. Rezultate moskovske protijugoslovanske pobude pa lahko opažamo v vsem svetu. Balkan in Donavski bazen sta ponovno postala poprišče globokih nesoglasij. Tega početja Informacijskega urada in njegovega centra in te resnice ne more prikriti nobena kleveta. Jugoslavija je bila in ostane iskren borec za mir, katerega doprinos je dragocen zlasti danes v takšnem položaju okrog njenih mejа. Prav ta položaj, ki so ga ra Balkanu in v Donavskem bazenu ustvarile kominformistične centrala in njene podružnice, je najboljši dokaz kominformističnega protislovja med besedami in dejanji, je dejstvo, ki lahko le škoduje borbi za mir».

Ko omenja resolucijo o «enotnosti delavskega gibanja», katera je bila prav tako sprejeta na zasedanju Informacijskega urada v Budimpešti in v kateri so jugoslovanski voditelji označeni kot «najbolj zagrizeni rušitelji mednarodnega demokratičnega delavskega gibanja», piše «Borba»:

«Vlada FLRJ in CK KPJ sta bila tisto vodstvo, ki je vztrajalo na tem, da se spor med FLRJ ni sovjetskim vodstvom glede odnosov med obema državama reši na podlagi direktnih pogajanj s sovjetskim vodstvom in celo potem direktnega vpogleda predstavnika sovjetskega vodstva v jugoslovanski položaj. Centralni komite Komunistične partije (boljševikov) pa je bil tisto vodstvo, ki se je posluževalo v sporu med vladama teh dveh držav vsega mednarodnega delavskega gibanja in sloja tem, da pride do rešitve po tom diktata in «bliskovite ideološke vojne», pri čemer se je posluževalo večine, ki si jo je predhodno zagotovilo v Informacijskem uradu ter se hotelo izogniti načelni diskusiji z Jugoslavijo na temelju konkretnih dejstev. Napadalni pritisk vodstva Sovjetske zveze proti socialistični Jugoslaviji je prisilil komuniste in demokrate vseh držav, da so začeli misliti in razpravljati o problemih, na katere niso mislili prej, ker o njih niso vodili računa kljub temu, da so jih preizkušali na lastni koži. Ta razvoj in ti problemi, ki iz tega izhajajo, se lahko kanalizirajo in rešijo v smislu krepitve komunističnih partij in razvoja, ki je ugoden za mednarodno delavsko gibanje v njegovi celoti le na podlagi načelne diskusije izhajajoč pri tem s pozicij marksizma-leninizma.

Da bi se izognili takšni diskusiji — poudarja «Borba» — se sedanji komunistični voditelji kominformističnega tipa izmišljajo nekakšno fašistično Jugoslavijo in hočejo s pomočjo nekakšnega «titizma», ki je tudi njihova iznajdba, zastrašiti vse tiste, ki zahtevajo načelne odgovore na postavljena vprašanja. To pa ne vodi k ničemur drugemu kot k povečanju neodločnosti komunističnih partij».

Ob zaključku svojega članka piše «Borba»:

«Kakor se je zgodilo po objavi prve resolucije Informbiroja, na katero smo odgovorili s krepitvijo enotnosti Partije in s hitrejšo gradnjo socializma, tako bomo znali tudi sedaj, ko so iz Budimpešte razširili nove resolucije, izvajati pravilne zaključke te nove grožnje proti KPJ in FLRJ ter zavzeti načelno stališče. Glede učinka, ki ga te resolucije lahko napravijo v naši drugi, je njihov uspeh že zapečačen. Obstajajo utemeljeni razlogi, da lahko smatramo, da njihova usoda ne bo boljša niti pri demokratičnem javnem mnenju, kajti ta napad proti socialistični Jugoslaviji ne more biti nič drugega, kot istočasni napad na enakopravnost delavskih gibanj in socialističnih držav. Nove resolucije Informbiroja pomenijo dejansko korak naprej k podrejanju demokratičnih delavskih gibanj njihovi preobrazbi v enostavni privesek in orožje protidemokratične in v bistvu protimirovne zunanje politike sovjetske vlade. Te resolucije nimajo nikakršne načelne podlage; one temeljijo na lažnivih in netočnih predpostavkah in ne bodo mogle zaustaviti procesa nezadovoljstva delavskih in ljudskih množic v delavskih demokratičnih gibanjih, proces, ki se je že začel in ki začenja zavzemati konkretne oblike. Izvajanje breznačelne in degenerirane politike lahko ta proces le poglobi in razširi».

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Še o mestnih gospodarskih podjetjih

Med mestnimi podjetji je razen ribje tržnice aktivno še *Občinsko reklamno podjetje*. Predvidenih *prejemkov* bo imelo (v oklepaju prorač. za 1949): od napisov, reklam, lepakov itd. 7,700.000.—, raznih 70.000.—, skupaj 7,770.000.— (5,908.000). *Izdatki:* inovinski stroški (obresti, dotacija obnov tvenemu fondu 392.520.— (detto); upravni stroški (plače urad. zav., tisk., najemn., vzdržev.) 2 milijona 248.800.— (1,556.480.—); obratni stroški (del. plače, obleka, najemn., orodje in material, vzdrž. reklam, desk, skladišča, razno) 3,128.680.— (2 milijona 551.000.—), skupaj 5 milijonov 770.000.— (4,5 milijonov). Cisti prebitek v korist mestne blagajne: 2 milijona lir (1,5 milij. lir).

Podjetje pokazuje skoraj 30-odstoten prebitek, ako se računa vsoto prejemkov, kar je mnogo celo za zasebno-gospodarska podjetja. Kazalo bi torej čim bolj povečati obratne zmožnosti in izkoristiti v ta namen vsakršen prostor, priliko in tehnična sredstva. Sem bi mogli premestiti del osebja, ki je pri mest. tehničnem uradu odvec, ako bi ustanovili n. pr. reklamni biro, ki bi prevzemal izdelavo načrtov, osnutkov, skic itd. Ta bi prevzel vlogo n. pr. nekega Valentija, ki j svoj čas risal za propagandni oddelek SS-divizije «Prinz Eugen» in ki dandanes prav tako monopolizira reklamno delavnost v korist občinske blagajne in obč. nameščencev.

Mestni avtopark

Znano je, da so se italijanske državne železnice uveljavile tudi kot avto-prevozniško podjetje in vzdržale konkurenco zasebnikov. Prav tako bi lahko izpremenili občinski avtopark v *mestno avtoprevozniško podjetje*. Gotovo bi se v tem primeru sedaj predvideni primanjkljaj v višini 78 milijonov lir lahko močno znižal, ako ne celo izpremenil v neki prebitek. Izdatkov pri tej ustanovi namreč ni mogoče bistveno znižati, saj odpade največ (53,172.000.— lir) na plače, dnevnice in potne stroške tehničnega osebja. Bilančni načrt kaže: 1. vseh *izdatkov* 90 milijonov 250.000.—; od tega upravnih stroškov (plače, zav. itd.) 3,640.000.—, obratnih stroškov (plače in zav. delavstva, vzdržev. str., pogonsko gorivo, nakup vozov, promet, takse itd.) 86,610.000.—; 2. vseh *dohodkov* 12,250.000.—, in sicer 4,5 milij. lir od najemnin za valjarje, 2 milijona od posojnine tovornih vozov raznim občinskim ustanovam, 3,5 milij. lir od povračil za usluge raznim občinskim ustanovam, 0,5 milijonov in 1 milijon 750.000 lir odpade na razno.

Mestna uprava naj bi reorganizirala to podjetje v pravo prevozno podjetje, ki bo poslovalo kakor vsaka druga transportna tvrdka.

Občinski stadion pri Sv. Savi

Tudi ta mestna ustanova ni čisto gospodarska, saj služi telesni vzgoji, športu. Proračun kaže 4,512.530 lir prejemkov (1949 — 3,460.000) in 6,813.930 lir izdatkov (1949 — 5,441.430). Ali bi bil lahko izravnan? Nedvomno, in sicer s povečanjem dohodkov. Občinska blagajna bi dobila po proračunu 2.850.000 lir z udeležbo pri čistem izkupičku vstopnine (po odbitju državnih taks, IGE in CONI — prispevkov). Ne bomo se ustavljali pri prispevkih nogometnih društev, pač pa se mora zdeti vsakomur nenaravna razvrstitev lestvičnih stopenj: pri inkasu do 300.000 znaša odbitek 9%, za vsakih nadaljnjih 100.000 en odstotek manj, na izkupiček nad 600.000 le šest odstotkov Menda bi bilo pravičneje lestvico obrniti! Letna zakupnina 600.000 lir za bar-buffet na stadionu je odločno premalo, saj bi vsakdo mogel izračunati, kaj tak bar vrže. Tudi dohodek od parkiranja avtomobilov — 340.000 lir od 80 vozov po 200 lir pri 21 večjih tekmah je prenizek: mestna uprava naj uredi primerno velik prostor za avtopark, pa bo postavka tri do petkrat višja. Fotografije ogromnih avtoparkov pri športnih igriščih v ZDA jasno povedo od česa vse se nabirajo dohodki. Na ta način bi tudi proračun za stadion izravnali brez škode za šport in športna društva.

O MESTNEM POLJEDELSKEM PODJETJU, za katerega računajo dva milijona primanjkljaja, ni podrobnejših podatkov, kar je vse graje vredno. Prvič, ker smo že ponovno ugotovili nekam nezdrave službene in drugačne razmere pri tem podjetju. Drugič, ker si prebivalstvo ne more ustvariti prave predstave o velikosti te ustanove. Po našem mnenju ni niti senca tega, kar bi lahko bilo. Mestno vrtnarijo in drevesnico bi bilo treba znatno povečati, saj je mesto glede parkov in nasadov izredno revno. Za potrebe mestne restavracije, šolskih kuhinj, zavetišč itd. pa bi morali urediti veliko vzorno kmetijo, ki bi pridelovala zelenjavo in povrtnino, se bavila s perutninarstvom in živinorejo, dajala meso, slanino, jajca, mleko in maslo. Zaenkrat pa ni kaj videti in bo dobro, ako razprava v mestnem svetu ugotovi, kaj prav za prav to podjetje dela.

Komunalno gospodarjenje, v stanju, kakršno nam odseva iz proračuna tržaške občine, je pač v skladu s splošno politiko, ki vlada pri nas na gospodarskem področju. Stveren in objektiven opazovalec pa ga ne more zagovarjati. Omenili smo spotoma, kaj je mogoče prenarediti ali izboljšati. Niti od daleč ne mislimo, da smo zajeli vse in še celo ne, da je naš predlog najpravilnejši. Saj je naloga mestne uprave in mestnega sveta, da razmišlja in razpravlja o tem ter izdela tudi potrebne načrte in predloge. Nedvomno je možnosti za izboljšanje občinskih financ in za reševanje vprašanja sedanje prenatrpanosti uradov še mnogo. Občina pa bi, v takšno korist, da odpomore dejanski stiski in ugodi objektivnim potrebam, posegla lahko v turizem: Trst skoraj nima prenočišč za tujce in letoviščarje. Zgodilo se je že ponovno, da so razne prireditve prenesli zaradi tega drugam. Ali ne bi mesto zgradilo velik hotel s kavarno, restavracijo, kinom itd. ali celo več takih objektov? Tudi razna športna igrišča in naprave bi bile še potrebne, zlasti kopališče. Med ostalimi načrti smo še podrobno obravnavali poseben obrat za predelavo odpadkov Naj bo dovolj zaenkrat. Ako občina, njena uprava in občinski svet ne bodo storili ničesar, da se sedanje mrtvilo in zaostalost v občinskem gospodarjenju odpravi, potem tudi od drugih ne more ničesar zahtevati. — K ozdravljenju razmer mora prispevati najprej tisti, ki zastopa koristi vseh prebivalcev. Vsaj moral bi jih zastopati. Proračun, ki ga obravnavamo, ne vzbuja dobrih nad. Mestne dajatve in mestna gospodarska podjetja sta dve njegovi značilni karakteristiki. O prvi bomo spregovorili prihodnjič, za drugo pa je treba zapisati, da je negativna.

Pod svobodnim soncem

SPISAL Seižgarts — II. DEL

121

Tedaj se je Iztoku razveselilo lice. Hrup rogov se je oglasil iz tabora Antov, številna četa se je odtrgala od gozda in v lahnem teku z naperjenimi kopji in dvignjenimi sekirami namerila tja, kamor je Iztok postavil drhal pastirjev in sužnjev. V lepem redu so poskakovali Anti, v strnjeni celoti, kakor bi strašen plaz hrumel čez raven. Iztok je bil vesel te moči, ugajal mu je grozeči val, le kruto mu je bilo pri srcu, da ni mogel zajeziti tega veletoka, združiti ga s Sloveni in ga speljati na bizantinsko zemljo, da poplavi in pogazi, kogar koli bi srečal.

Nenadoma pa se pretoči po vrstah Slovenov tih, zategel vzklik začudenja in bojazni:

«Huni! Alani!»

Iztok se je vzpel v stremenih. Iz gozda se je usulo ob bokih Volkovega močnega voja krdelo hunskih in alanskih konjikov.

Tunjuševo delo! Pes je prišel Volku na pomoč.»

Iztok je izdrl meč in potipal zapone na pasu in na šlemu. V njegovem junaškem srcu ni bilo sledu bojazni.

«Konjenico razbijemo mi! Prizanašajte Antom! Nastavite kopja v bran!»

T